

KÄRKÖLÄN KUNTA

Taloussuunnitelma 2023 - 2025 Talousarvio 2023

Sisällysluettelo

1. Pormestarin katsaus	3
2. Yleiset lähtökohdat	4
2.1. Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalaisissa	4
2.2. Sisältö ja rakenne	4
2.3. Strategiset lähtökohdat	4
2.4. Sisäinen valvonta ja konserniohjeet	5
2.5. Talousarvion rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset.....	6
3. Yleisperustelut	7
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne	7
3.2. Kuntatalous.....	7
3.3. Väestö ja työpaikat	8
3.4. Kärkölän taloudellinen tilanne.....	12
3.5. Talousarvion laatimisen lähtökohdat	14
3.6. Kärkölän kunnan organisaatiokaavio.....	22
3.7. Yhdistelmä kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä.....	22
4. Toimialakohtaiset perustelut.....	23
Keskusvaalilautakunta	23
Tarkastuslautakunta	24
Kunnanhallitus	25
Kärkölän Lämpö Oy.....	27
Kärkölän Kuntala Oy	27
Keskushallinto.....	28
Elinvoima	30
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	31
Maaseututoimi	32
Pelastustoimi	32
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	33
Sivistystoimen hallinto.....	36
Kasvatus ja opetus	37
Varhaiskasvatus	38
Perusopetus.....	39
Muut kasvatus- ja opetuspalvelut	40
Hyvinvointipalvelut.....	41
Kirjastopalvelut.....	42
Kulttuuripalvelut.....	43
Nuorisopalvelut	44
Liikuntapalvelut	45
Ympäristölautakunta	46
Ympäristönsuojelu	47

Rakennustarkastus.....	48
Tekninen lautakunta.....	49
Tekninen suunnittelu.....	52
Kiinteistöt.....	53
Liikenneväylät.....	55
Kärkölän Vesi.....	56
Sisäinen palvelutuotanto.....	57
5. Tuloslaskelma.....	59
6. Investointiosa.....	60
7. Rahoitusosa.....	64
8. Talousarvion sitovuustasot.....	65
9. Taloussuunnitelma 2023 – 2025.....	66

1. Pormestarin katsaus

Kärkölän kunnan toiminta on jatkunut vuoden 2022 aikana poikkeuksellisissa olosuhteissa. Venäjän helmikuussa aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut toimintaan monella tasolla. Sota Ukrainassa on aiheuttanut voimakasta sotilaallista ja humanitääristä avuntarvetta, johon länsimaat ovat reagoineet yhtenäisesti. Euroopan riippuvuus venäläisestä fossiilisesta energiasta on osoittautumassa suureksi eurooppalaiseksi virheeksi. Monien tuotteiden saatavuuden heikentyessä inflaatio on nousemassa ja tähän reagoidaan yleisesti korkojen nousulla.

Voimakas inflaatio vaikuttaa yhteiskuntaan laajasti. Rakentamisen aktiivisuus on jo alentunut materiaalien korkeiden hintojen ja saatavuusongelmien vuoksi. Vaikka rakentamisen kustannusnousut ovat jo rauhoittuneet, on laajasti merkejä talouskasvun hidastumisesta. Toistaiseksi kuitenkin työllisyystilanne on kehittynyt myönteisesti.

Yksityistalouksiin vaikuttaa erityisesti energian, polttoaineiden ja sähkön hintojen nousut. Sähkön hinnan moninkertaistuminen aiheuttaa monille ylitsepääsemättömiä taloudellisia vaikeuksia. Elinkustannuksiin vaikuttaa osaltaan myös ruoan hinnan ja korkojen nousun lisäksi yleinen inflaatio. Maailman tilanne vaikuttaa voimakkaasti taloudelliseen hyvinvointiin ja riskit huoltovarmuudessa ovat kasvaneet.

Yhteiskunta ja kansalaiset joutuvat varautumaan monenlaisiin uhkakuviin erilaisten riskien kasvaessa. Kunnan toiminnassa varautuminen on ollut jo koronaepidemian alettua kohotetussa valmiudessa. Tämän hetken konkreettisin uhka on sähkön ajoittaiset toimitusvaikeudet. Sekä kunnan että kuntalaisten tulee varautua mahdollisiin sähkökatkoihin tulevan talven aikana.

Kunnan taloustilanne on parantunut edellisten vuosien ylijäämien myötä. Huomattava muutos vuodenvaiheessa on hyvinvointialueiden toiminnan alkaminen. Kunnan palvelutuotantoon ei muutoksella ole suurta vaikutusta, mutta talouden rakenne uusiutuu täysin. Yli puolet kunnan kustannuksista poistuu, mutta samalla myös tulot pienenevät. Monilta osin kunnat joutuvat tekemään talousarvion epävarmuuden vallitessa. Sivistystoimi on jatkossa kunnan suurin toimiala edustaen noin puolta talousarvion menoista. Tulevien lakimuutosten myötä elinvoiman, työllisyyden, asumisen ja kotoutumisen merkitys tulee kasvamaan kunnan toiminnassa.

Kunnan toiminnassa tärkeimmät muutokset vuonna 2022 vaikuttavat myös tuleviin vuosiin. Päätös siirtoviemärin rakentamisesta tehtiin keväällä ja syksyn suunnitteluvaiheen valmistuttua pääosa rakentamisesta ajoittuu vuodelle 2023. Koulun kolmannen vaiheen valmistuminen on merkittävä saavutus. Haaste tuleville vuosille on kiinteistömäärän taloudellinen ja tekninen hallinta. Kunta allekirjoitti vastaanottokeskuksen kanssa kuntamallin mukaisen sopimuksen, jonka avulla ukrainalaisten maahanmuuttajien asuttaminen Kärkölään mahdollistui. Maahanmuuton ja kotoutumistoi-
men kehittäminen tulee korostumaan lähivuosina. Kunnan hallinnossa keskeisin muutoskokonaisuus liittyy digitaalisuuden kehittämiseen, tiedonhallinnan prosesseihin, tietoturvaan ja digiosaamisen kehittämiseen. Tämä muutos koskee kunnan työntekijöiden lisäksi kasvavasti myös kuntalaisia.

Tulevien vuosien talouskehitystä rajoittaa kunnassa raskas tase ja kohonnut poistotarve tehtyjen välttämättömien investointien jälkeen. Tämän talousarvion perusoletuksena ovat tiedossa olevat kustannusnousut, mutta mahdollinen uhka Ukrainan sodan eskalaatiosta voi vaikuttaa tulevaan kehitykseen arvaamattomalla tavalla. Tulevien vuosien suuri haaste on elinvoiman ja asukasmäärän kasvattaminen erityisesti maankäytön, asumisen ja viestinnän kehittämisen avulla.

2. Yleiset lähtökohdat

2.1. Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalaissa

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (110.3 §).

2.2. Sisältö ja rakenne

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelman ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötaloudessa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot.

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden, kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti.

Tuloslaskelmassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Taloussuunnitelma laaditaan kolmivuotisena vuosille 2023 - 2025. Talousarvio on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

2.3. Strategiset lähtökohdat

Talousarvion ja -suunnittelun lähtökohtana on kunnanvaltuuston 27.9.2021 hyväksymä kuntastrategia. Strategia laadittiin luottamushenkilöiden ja työntekijöiden yhteisessä seminaarissa strategiatoimikunnan johdolla. Valmisteluvaiheessa kuultiin myös kuntalaisia.

Kärkölen strategian mukaan

VISIO: Elinvoimainen ja itsenäinen Kärkölä – meidän kärkikylä.

ARVOT:

Luottamus: Hyvän kuntayhteisömme perustana on kuntalaisten luottamus toisiinsa kärköläläisiin, naapureista aina päätöksentekoon asti. Luottamus rakentuu avoimuudesta, rehellisyydestä ja oikeudenmukaisuudesta.

Ennakkoluuloton maalaisjärki: Uskallamme tarttua tulevaisuuden maaseudun mahdollisuuksiin rohkeilla ja ennakkoluulottomilla toimilla perusasioita unohtamatta. Positiivisella ja järkevällä kehittämisellä pystymme takaamaan terveen kuntatalouden ja kärköläläisten hyvinvoinnin jatkossakin.

Yhteisöllinen välittäminen: Yhdessä voimme pitää jokaisesta huolta, sillä erilaiset kärköläläiset tarvitsevat toistensa tukea. Tiivis yhteisömme välittää myös arvokkaasta elinympäristöstämme

Strategian tavoitteet ja toimenpiteet on jaettu neljään osa-alueeseen: **yhteistyö, hyvinvointi, elinvoima ja talous.**

Strategiaa toteutetaan käytännön toimenpiteillä, jotka kirjataan vuosittain talousarvioon toiminnallisina tavoitteina, jotka sitovat hallintokuntia. Sitovien tavoitteiden lisäksi vision ja arvojen tulee toteutua jokaisen luottamushenkilön ja työntekijän jokapäiväisessä työssä ja päätöksenteossa.

Kunnanvaltuusto on 12.12.2011 hyväksynyt Kärkölän kunnan elinkeinostrategian 2011 - 2024, joka sisältää tavoitteita elinkeinoelämän edellytysten turvaamiseksi Kärkölässä.

Kunnanvaltuuston 28.5.2018 hyväksymä viestintä- ja markkinointistrategian pohjalta laaditaan viestinnän ja markkinoinnin vuosittaiset toimintasuunnitelmat ja määrärahan käyttösuunnitelmat. Viestintä- ja markkinointistrategian pohjautuvilla toimenpiteillä edesautetaan kunnan tavoitteiden saavuttamista, vahvistetaan kuntabrändiä ja edistetään kuntalaisten ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia.

Kunnanvaltuuston 25.5.2020 hyväksymää asumisen strategiaa toteuttaa erityisesti kehityspäällikkö, jonka tehtäviin kuuluu myös tonttien markkinointi ja myynti sekä kunnan kiinteistöjen kaupallinen kehittäminen. Keskeisinä tavoitteina on kunnan tonttien aktiivinen myynti, palveluasumisen tarpeisiin vastaaminen ja kunnan elinvoimaa lisäävien hankkeiden toteuttaminen.

Kunta on luovuttanut sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuun Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymälle. Hyvinvointialueudistuksen jälkeen Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää päijäthämäläisten sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut alueen asukkaille 1.1.2023 alkaen.

Kunnalla on vahva intressi edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä kunnan elinvoimaisuutta voimassa olevan lainsäädännön ohjaamana. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on jaettu ja yhteinen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia ja hyvinvointialueita neuvottelemaan vähintään kerran vuodessa keskenään sekä muiden toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Vuosittain laaditaan hyvinvointisuunnitelma, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus, joka esiteltiin keväällä 2021. Laaja hyvinvointikertomus on päätetty valtuuston kokouksessa 27.9.2021.

Vuoden 2023 alusta sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimiala ja työllisyysneuvosto muodostavat kuntalaisille näkyvimät palvelukokonaisuudet. Teknisen lautakunnan toimialan valmisteleman investointiohjelmalla edistetään kunnan toiminnan ja rakenteiden uudistamista. Kunnan talouden tasapaino edellyttää vahvistetun investointiohjelman ja sen toteuttamisen mahdollistavien rahoitusvaihtoehtojen jatkuvaa arviointia.

2.4. Sisäinen valvonta ja konserniohjeet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kuntakonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat siitä omilla toimialoillaan. Pormestari ja toimialojen johtavat toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omilla toimialueillaan.

Kunnanhallitus hyväksyi 14.1.2019 Kärkölen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen, joka tuli voimaan 1.2.2019. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on perusteltua päivittää uudella valtuustokaudella.

2.5. Talousarvion rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset

Talousarviokirjan valmistelussa on kiinnitetty huomiota tarkastuslautakunnan arvioitkertomuksessa esille nostamaan esitystapaan ja visuaalisuuteen sekä tavoitteiden asettamisen ja toteutumisen raportointiin. Kunta on ottanut käyttöön strategisen johtamisen ja talouden asiakirjojen tuottamisen työkalun, jolla erityisesti strategisten tavoitteiden raportointia kehitetään.

Talousarviossa on hyvinvointialueuudistukseen liittyen vastuualuetasoissa muutoksia, kun sosiaali- ja terveysmenot sekä pelastustoimi siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Kunnan entinen vastuualue sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistetään jatkossa vastuualueeseen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Kunnan vastuulle jäävät varautumisen ja valmiussuunnittelun sekä mahdolliset hyvinvointialueen ja kunnan yhteistoimintaan liittyvät vastuut otetaan huomioon keskushallinnon vastuualueella. Kunta antaa ympäristöterveydenhuollon palvelut Hollolan kunnan hoidettavaksi 1.1.2023 alkaen kuntien yhteistoimintasopimukseen perustuen. Kuntien yhteiseksi toimielimenä toimii ympäristöterveyslautakunta.

Kunnan kotoutumisen edistäminen liittyvät tehtävät lisääntyvät maahanmuuton kasvun seurauksena. Kunnalle on säädetty erityisiä tehtäviä kotoutumislaissa, joita ovat mm. vastuu paikallisesta kotoutumisen edistämisestä ja kehittämisestä, huolehtia maahan muuttaneiden palvelujen soveltuvuudesta ja riittävydestä myös maahan sekä huolehtia myös kunnan henkilöstön kotoutumisasioiden osaamisesta.

3. Yleisperustelut

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 % vuonna 2022. Alkuvuonna 2022 kotimainen talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Toisaalta myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana.

Taloukskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Vuosina 2024 - 2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, arviolta noin 1,4 % vuosittain.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu vuonna 2022 ripeän talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien päättymisen takia. Vuonna 2023 alijäämä kääntyy uudelleen kasvuun ja julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevina vuosina. Julkisen velan suhde BKT:hen alenee tänä vuonna, mutta kääntyy nousevalle uralle ensi vuonna.

Velanhoitokustannusten arvioidaan kasvavan ennustejaksolla. Alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi korkealle tasolle korona epidemian vuoksi eikä se ole palautunut kriisiä edeltäneelle tasolle. Velkasuhteen kasvu kuitenkin taittui vuonna 2021 hetkellisesti. Julkisen velkasuhteen väliaikaiseen tasaantumiseen vaikuttaa erityisen suotuisa nimellisen BKT:n kasvu.

Valtionhallinnon, paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä pysyy suurena, joten velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen heti vuoden 2023 alusta lähtien. Pidemmällä aikavälillä julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa mm. väestön ikääntymisen johdosta, eikä julkinen talous siksi ole kestäväällä pohjalla.

Suomen julkisyhteisöjen rakenne muuttuu vuoden 2023 alussa, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Muutos helpottaa kuntien rakenteellisia, väestön ikääntymisestä johtuvia menopaineita, mutta silti kuntatalouden arvioidaan jäävän alijäämäiseksi. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä, joka johtuu mm. toiminnan aloitusvaiheen mittavista investoinneista.

Julkinen talouden merkittävimmät riskit liittyvät yleiseen talouskehitykseen. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä siitä seuranneiden hintapaineiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen niin yleisen talouskehityksen kuin myös tilanteen vaatiman varautumisen tai kansalaisille osoitettujen kompensatioiden kautta. Myös korona epidemian mahdolliset uudet aallot sekä kertynyt hoitovelka voivat rasittaa julkista taloutta. Toisaalta koronaepidemian vaikutusten hoitamiseen on varattu määrärahoja laajasti eri kohteisiin. Kaikki nämä varaukset eivät välttämättä tule käytetyksi, joka voi osaltaan kohentaa julkista taloutta.

Julkinen talouden ehdolliset vastuut ja erityisesti takausten huomattava kasvu muodostavat riskin julkiseen talouteen. Takausvastuiden keskittyminen tietyille toimialoille ja yrityksille lisää takausvastuisiin liittyviä riskejä. Vastuiden mitattava laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja nopeuttaisi edelleen velkasuhteen kasvua. Matalien korkojen aikana korkealle tasolle noussut velkasuhde rasittaa velanhoitokustannuksia pidemmällä aikavälillä korkotason nousun myötä.

Lähde: Taloudellinen katsaus Syksy 2022, Valtiovarainministeriön julkaisuja 58:2022

3.2. Kuntatalous

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelmassa (9/2022) todetaan valtion toimenpiteiden yhteisvaikutuksen kuntatalouteen olevan vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna on lähellä neutraalia. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien ja velvoitteiden lisäykset on tehty pääosin jo aikaisempina vuosina, ja osa määräaikaisista lisäyksistä valtionavustuksiin päättyy vuoden 2022 lopussa. Kuntien talouden ennusteisiin sisältyy yleisten talousennusteiden tavoin edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta.

Kuntien kustannuskehityksen kannalta vaikutukseltaan merkittävin yksittäinen tekijä on kunta-alan ansiokehitys, koska henkilöstökustannukset muodostavat kuntatalouden suurimman kuluerän. Valtio on luvannut kunnille, että kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille.

Kunnat ovat nyt historiallisen suuren mullistuksen edessä, kun SOTE-uudistus tulee voimaan vuoden 2023 alusta ja vastuu työllisyyspalveluista siirtyy kunnille kahden vuoden kuluttua. Osalle kunnista työllisyysneuvon tehtävät ovat jo arkipäivää työllisyysneuvon kuntakokeilun kautta. Kuntien edellytetään olevan vihreän siirtymän edelläkävijöitä, kattavien ja laadukkaiden sivistyspalvelujen tuottajia, elinvoimaisia työllistämisen mahdollistajia ja innovatiivisia yritystoiminnan kehittäjiä.

Suurilla globaaleilla haasteilla, kuten Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan, energiakriisillä ja koronapandemialla, on merkittäviä vaikutuksia myös kuntien toimintaan. Ilmastonmuutokseen liittyvät toimenpiteet koskettavat kuntia, joiden tulee edetä kohti hiilineutraalia Suomea vuoteen 2035 mennessä.

Edellä kuvattujen haasteiden näkökulmasta on huomionarvioista, että valtion osuus kuntien lakisääteisten tehtävien rahoituksesta on pienentynyt 2000-luvulla. Kuntien tulee voida järjestää peruspalvelut kohtuullisella vero- ja maksusitoumuksella. Kuntien lakisääteisten tehtävien ja niiden rahoituksen tulee olla tasapainossa. Tiivistettynä voidaan todeta, että kuntatalouden ja vuonna 2023 aloittavien hyvinvointialueiden haasteellisemmat vuodet ovat edessä. Kuntien tulee ennakoita toiminnallisia haasteita ketterästi uudistamalla ja valmistautumalla sopeuttamaan toimintaansa talouden tasapainottamiseksi.

Kärkölen kunnan talouden tila on pidemmän ajan tarkastelulla ollut haastava vaikka vuosi 2020 oli tuloksellisesti hyvä ja vuosi 2021 ennakoitua parempi. Kunta on syksyllä saanut valmiiksi historian suurimmat investointihankkeet rakentamalla uudet koulut ja liikuntahallin. Investointien toteuttaminen on nostanut kunnan velkamäärää ja nousevat korot kasvattavat luottojen hoidon kustannuksia.

Käynnissä oleva siirtoviemäriin rakentaminen ja kiinteistöjen hallinnan korkeat kustannukset sekä kasvavat palkkakustannusten asettavat kunnan taloudenpidolle merkittävän haasteen. Vuoden 2022 tilinpäätöksen ennakoitaan olevan alijäämäinen ja tilannetta voi edelleen heikentää hyvinvointialueuudistukseen liittyvän palkkojen harmonisoinnin kustannusten kohdistaminen kunnille. Kunnan tulee valmistautua laatimaan talouden sopeuttamisohjelmaa vuosille 2024 - 2026.

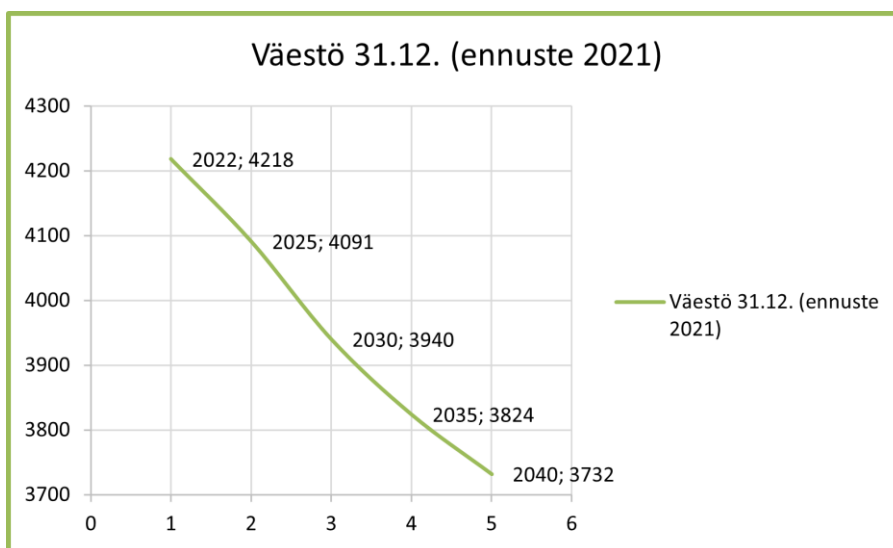
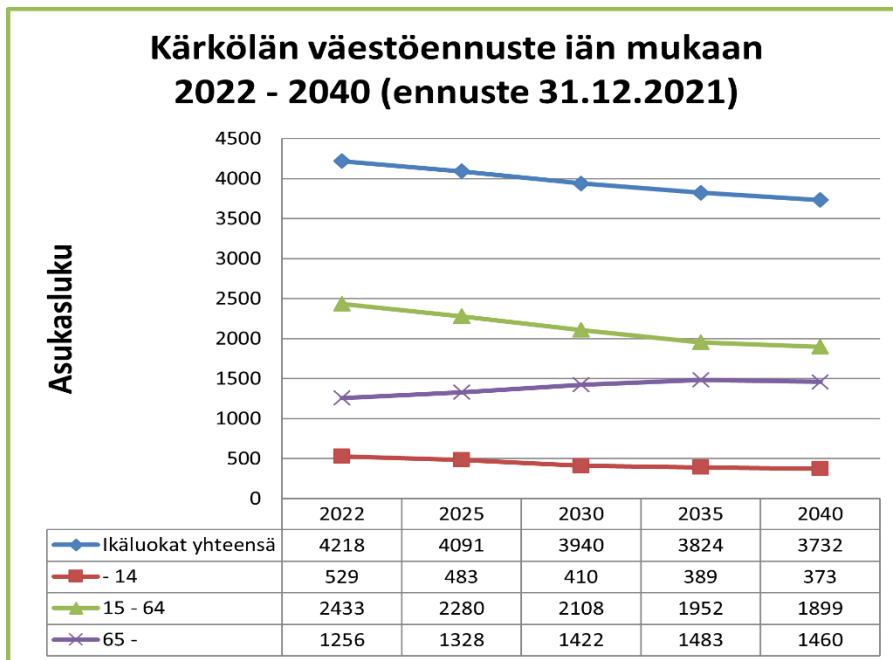
3.3. Väestö ja työpaikat

Kärkölen kunnan asukasmäärän muutokset vuosina 2011 - 2021:

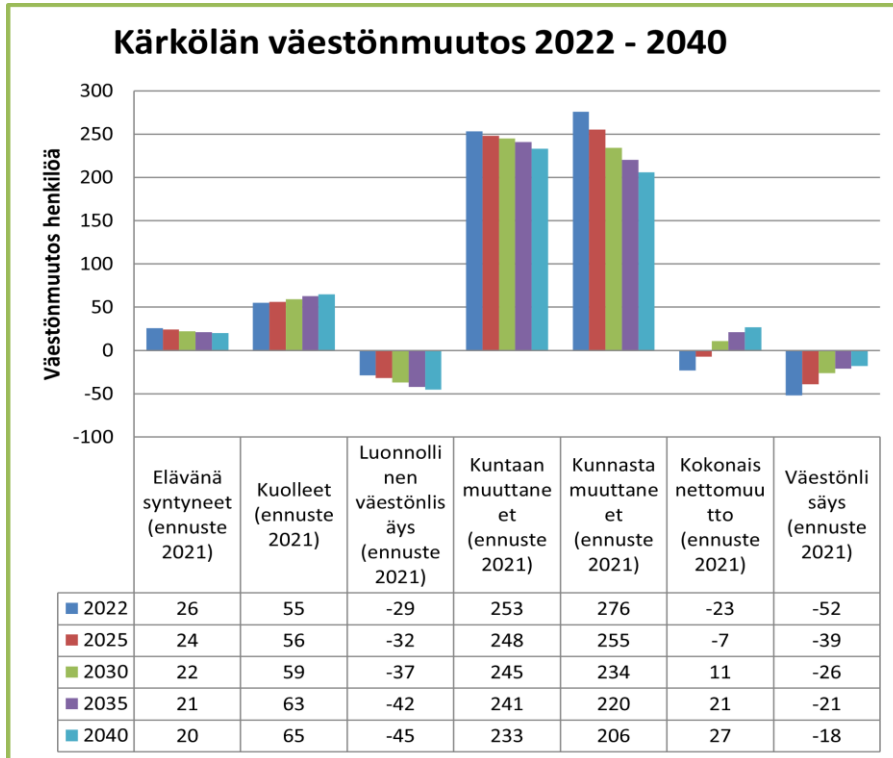
Vuosi	Asukasmäärä	Muutos /hlö	Muutos %
2011	4796	-84	-1,7
2012	4770	-26	-0,5
2013	4752	-18	-0,4
2014	4651	-101	-2,1
2015	4610	-41	-0,9
2016	4545	-65	-1,4
2017	4509	-36	-0,7
2018	4451	-58	-1,3
2019	4368	-83	-1,9
2020	4326	-42	-1,0
2021	4244	-82	-1,9

Tilastokeskuksen viimeisimmän ennusteen mukaan asukasluku vähenee vuodesta 2022 vuoteen 2040 mennessä noin 486 asukkaalla.

Vuoteen 2040 mennessä yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan olevan noin 16 % suurempi vuoden 2022 tilanteeseen verrattuna.

Seuraavassa taulukossa on kuvattuna viimeisin Tilastokeskuksen ennuste Kärkölen väestön muutoksesta aikavälillä 2022 - 2040.

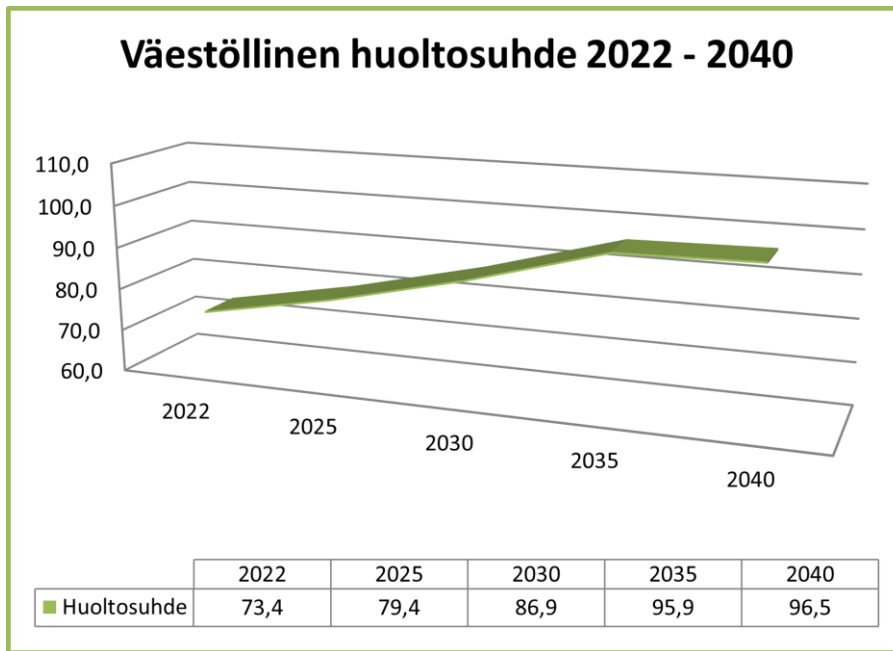
Seuraavassa taulukossa on kuvattu Kärkölen taloudellinen ja väestöllinen huoltosuhte verrattuna Päijät-Hämeen ja koko maan vastaaviin lukuihin.

Taloudellinen huoltosuhte kuvaa sitä osuutta väestöstä, jonka työlliset joutuvat elättämään. Tilastokeskuksen 17.6.2022 päivitetty tieto taloudellisesta huoltosuhteesta, vuoden 2021 tietoja ei ole vielä saatavilla.

	KOKO MAA	Päijät-Häme	Kärkölä
Taloudellinen huoltosuhte 2020	1,42	1,65	1,60
Väestöllinen huoltosuhte 2022	0,63	0,73	0,73

Väestöllisellä huoltosuhteella verrataan työikäisen väestön määrää lasten ja vanhuuseläkeikäisten määrään. Tunnusluku mittaa ainoastaan ikärakennetta, eikä huomioi sitä, tekekö ihminen työtä vai ei.

Tilastokeskuksen 30.9.2021 päivitetty ennuste Kärkölen väestöllisen huoltosuhteen muutoksesta vuosille 2022–2040:

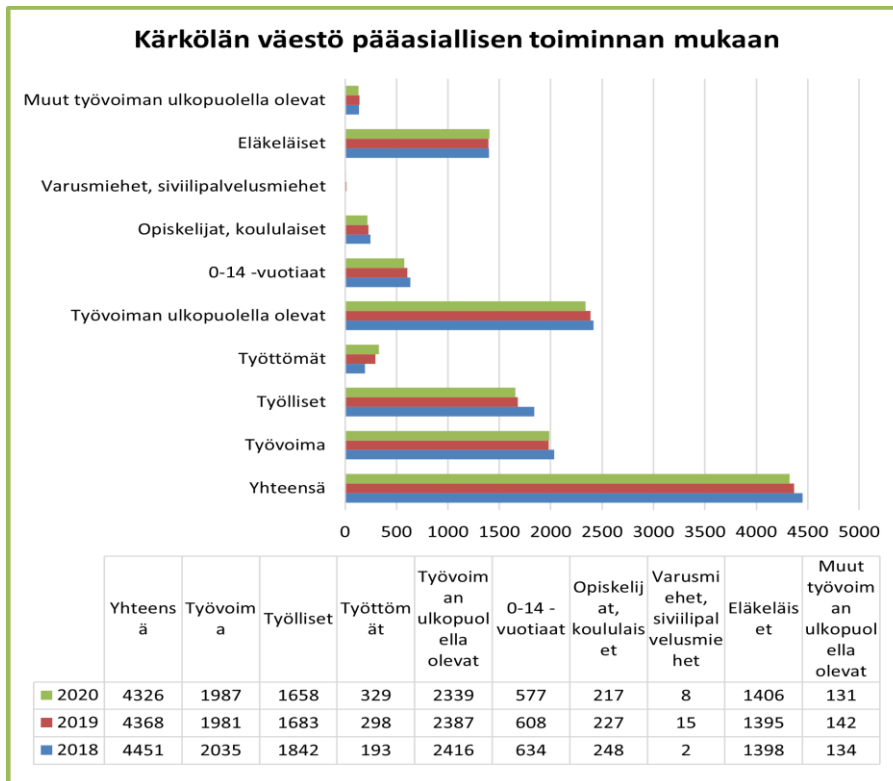
Työpaikat ja työvoima

Työvoiman määrä Kärkölässä syyskuun lopussa 2022 oli 1 987 henkilöä (2021 vuonna 1 981 henkilöä). Työttömiä työnhakijoita oli 179 henkilöä, eli 9 %, (2021 vuonna 178 henkilöä eli 9 %). Yli vuoden työttömänä olleita oli 63 henkilöä (2021 vuonna 81) ja alle 25-vuotiaita työttömiä oli 14 henkilöä (2021 vuonna 13). Työttömistä kokoaikaisesti lomautettuja oli elokuussa 15 henkilöä. Syyskuun tilastoa ei ole saatavilla (2020 vuonna 88 henkilöä). Avoimia työpaikkoja oli 2022 vuonna 28 kpl (2021 vuonna 23 kpl).

Päijät-Hämeessä työttömien kokonaismäärä tippui vuodentakaisesta muissa kunnissa paitsi Hartolassa, Kärkölässä ja Padasjoella; eniten Asikkalassa (-29 %), Hollolassa (-18 %) ja Lahdessa (-13 %). Elokuuhun verrattuna työttömien määrä lisääntyi Hartolassa (16 %), Sysmässä (4 %), Iitissä (3 %), Kärkölässä (3 %) ja Heinolassa (2 %), mutta väheni muissa. Työttömistä kokoaikaisesti lomautettujen määrä kasvoi vuodentakaisesta Hartolassa, mutta oli muissa kunnissa vuodentakaisesta pienempi tai samalla tasolla.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta jatkoi korkeimpana Lahdessa (12,9 %) ja Heinolassa (12,3 %). Matalimmat osuudet olivat Hollolassa (6,8 %) ja Asikkalassa (6,9 %). Työttömyysaste oli vuodentakaisesta matalampi muissa kunnissa paitsi Hartolassa, Padasjoella ja Kärkölässä. Maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 11,3 % eli 1,7 %-yksikköä matalampi kuin vuosi sitten. Päijät-Hämeen työttömyysaste on maakuntien toiseksi korkein Pohjois-Karjalan (11,8 %) jälkeen.

Seuraavassa Tilastokeskuksen taulukossa on kuvattu Kärkölen kunnan väestö pääasiallisen toiminnan mukaan muuttujina ikäluokitus/pääasiallinen toiminta ja vuosi:

3.4. Kärkölen taloudellinen tilanne

Taloudellisen tasapainon tarkastelussa tärkein mittari on vuosikatteen riittävyys. Talous on rahoituksen näkökulmasta tasapainossa, kun vuosikatteella pystytään kattamaan investoinnit. Pitkällä aikavälillä vuosikatteella tulisi lisäksi kattaa myös lainojen lyhennykset.

Kärkölen kunnan vuoden 2021 tilinpäätös oli 357 246 euroa ylijäämäinen. Kunnan kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2021 jälkeen oli 7,2 miljoonaa euroa, 1 703 euroa asukasta kohden (4 244 asukasta per 31.12.2021). Kuntakonsernin kumulatiivinen ylijäämä oli 4,9 miljoonaa euroa, 1 168 euroa asukasta kohden.

Kuntalaki edellyttää, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja, että kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kriisikuntakriteereissä otetaan huomioon konsernin alijäämän lisäksi konsernituloslaskelman vuosikatteen suhde poistoihin, veroprosentin suhde muihin kuntiin, konsernin velkojen ja vuokravastuiden suhde muihin kuntiin ja konsernin lainanhoitokate. Mikäli kriisikuntakriteerit täyttyvät, alkaa kunnassa arviointimenettely, jossa selvitetään kunnan kykyä hoitaa lakisääteiset palvelut.

Kunnalla on kertynyt ylijäämää, jonka avulla on todennäköistä, että alijäämään liittyvä kriisikuntakriteeri ei täyty suunnitelmakaudella. Vuosikatteen tulisi kattaa suunnitelmakaudella vähintään 80 % poistoista. Tämän kriteerin täyttäminen tulee olemaan haasteellista. Tuloveroprosentti laskee 9,36 %:n vuonna 2023 johtuen sote-uudistuksesta, mutta on kriisikuntakriteerien mukaan silloinkin lähellä ylärajan täyttymistä. Kunnan velat asukasta kohden ovat edelleen kasvussa, vaikka lainamäärän kasvu hidastuu vuoden 2023 jälkeen. Suunnitelmakaudella velat ja vuokravastuut asukasta kohden asettuvat kriisikuntakriteerien kannalta ylärajalle.

Talousarviossa kohdassa 9. on esitetty taloussuunnitelma vuosille 2023 - 2025. Taloussuunnitelman mukaan kunnan tilinpäätös on kaikkina suunnitelmavuosina alijäämäinen, mutta konsernilla olisi kertynyt ylijäämää noin 2,4 miljoonaa euroa eli noin 600 euroa asukasta kohden.

Merkittävin muutostekijä talousarviovuonna 2023 kuntatalouteen on sote-uudistus, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Vuoden 2022 talousarviossa pelastustoimen määräraha on ollut 0,47 miljoonaa euroa ja sosiaali- ja terveydenhuollon määräraha 16,3 miljoonaa euroa.

Uudella kulurakenteella kunnan toimintakulut ovat pienentyneet noin 49 %. Uudistuksen myötä kunnan tuloveroprosentti laskee 9,36 %:n ja kunnan saama osuus yhteisöverotuotoista pienenee. Tämän myötä kunnan verotulojen enustetaan laskevat vuoden 2022 talousarvion 17,3 miljoonasta eurosta noin 9,7 miljoonaan euroon.

Verorahoitukseksi lasketaan kunnissa myös valtionosuudet, jotka Kärkölen kunnassa laskevat noin 85 prosenttia vuodelle 2023. Tämä tarkoittaa noin 7,8 miljoonan euron vähennystä. Verorahoituksen kokonaiskuva muuttuu uudistuksen myötä. Vuonna 2022 kunnan verorahoituksesta noin 66 % tulee verotuloista ja 34 % valtionosuuksista. Vuonna 2023 vastaavat osuudet ovat verotuloista 87 % ja valtionosuuksista 13 %. Verotulojen kehitykseen vaikuttaa erityisesti kuntalaisten ja kunnassa toimivien yritysten menestys sekä mahdolliset uudet kuntalaiset.

Kunnan lainan määrä 31.12.2021 oli 19,6 miljoonaa euroa. Lainakannan arvioidaan nousevan 29,4 miljoonaan euroon vuoden 2024 loppuun mennessä, jolloin siirtoviemäri-investointi on saatu tehtyä. Taloussuunnitelman investointiohjelmassa on suunnitelmakaudelle noin 10 miljoonan euron investoinnit, joten velkamäärä nousee niiden seurauksena lähivuosina huomattavasti.

Suuret investoinnit on tehty suunnitelman mukaan vuoden 2024 loppuun mennessä, joten tämän jälkeen lainamäärän kasvu pysähtyy ja lainojen lyhennykset alkavat pienentää pitkäaikaisten lainojen kokonaismäärää.

3.5. Talousarvion laatimisen lähtökohdat

Kuntastrategian mukaiset tavoitteet

1 YHTEISTYÖ

Tavoite	Toimenpide
Avoimuus	<p>Kuntalainen saa tietoa monipuolisten, kehittyvien viestintäkanavien kautta.</p> <p>Sisäinen ja ulkoinen viestintä toteutetaan aktiivisesti ja läpinäkyvästi.</p> <p>Selkeä tiedottaminen asioiden valmistelusta eri vaiheissa.</p>
Päätöksenteon kehittäminen	<p>Yhteinen laaja osallistuminen strategian suunnitteluun ja vahva sitoutuminen strategiaan. Kehittäminen strategisen mittariston pohjalta.</p> <p>Pitkäjänteinen päätösten valmistelu ja vaihtoehtojen hakeminen.</p> <p>Päätösten ennakkovaikutusten arviointi. Edistetään lauta- ja toimikuntien aktiivista roolia valmistelussa virkamiestyön tukena.</p> <p>Strategian arviointi vuosittain ennen seuraavan vuoden suunnittelua.</p>
Kuntalaisten osallistaminen	<p>Aloite- ja palautetoiminnan kehittäminen.</p> <p>Kuntalaisten ammatti-/tietotaidon ottaminen mukaan eri aihealueiden kehittämiseen.</p> <p>Yhteisten tilaisuuksien järjestäminen kuntalaisille.</p> <p>Yhdistysten aktiivisen toiminnan tukeminen ja tukimenettelyn kehittäminen. Kunnan kiinteistöjen käytön kehittäminen kuntalaisten hyväksi.</p>
Verkostoituminen	<p>Sujuva yhteistyö kunnan, yrittäjien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kesken sekä kunnan sisällä että ulkopuolella.</p> <p>Vakiintuneiden hyvien yhteistyökäytäntöjen ylläpitäminen sekä uusien tapojen kehittäminen ja käyttöönotto.</p>

2 HYVINVOINTI

Tavoite	Toimenpide
Terveys- ja turvallisuus	<p>SOTE-muutoksen hallinta ja muutokseen valmistautuminen.</p> <p>Kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jonka lähtökohtana ovat ennaltaehkäisevät toimet ja matalan kynnyksen liikunta- ja muut hyvinvointipalvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.</p> <p>Turvallisen ja terveellisen ilmapiirin ja ympäristön vaaliminen.</p> <p>Ennaltaehkäisevän sosiaali-, päihde-, mielenterveys- ja etsivän nuorisotyön kehittäminen.</p>

	<p>Kotona asuvien ikäihmisten turvallisuuteen sekä kotona asumisen mahdollistaviin palveluihin vaikuttaminen.</p> <p>Kunnan ruokapalvelu toimii ruokasuositusten mukaisesti ja pyrkii lisäämään kotimaisten elintarvikkeiden, lähi- ja luomuruoan käyttöä.</p>
Aktiivisuuden lisääminen	<p>Hyvät toimintaedellytykset kolmannen sektorin toimijoille ja aktiivinen yhteistyö eri harrastusmahdollisuuksien kehittämisessä.</p> <p>Avustusten kasvattaminen vastikkeellisesti.</p> <p>Vapaaehtoisten palvelujen aktivointi.</p> <p>Yhteisöllisyyden luominen aktiivisten yksilöiden, kolmannen sektorin ja hankkeiden avulla.</p> <p>Uusien asukkaiden huomioiminen ja ottaminen mukaan yhteisöön. Liikuntapaikkojen ja ulkoilalueiden hyvä hoito, kehittäminen ja hyödyntämisen lisääminen.</p>
Laadukkaat palvelut	<p>Lasten ja nuorten palveluista huolehtiminen.</p> <p>Kasvatuksen ja opetuksen kehittäminen uusilla toimintatavoilla uusissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Kirjastotoimen kehittäminen yleisten suositusten mukaisesti.</p> <p>Perhetyöstä, vammaispalveluista ja senioritoiminnasta huolehtiminen.</p>
Elinympäristöstä huolehtiminen	<p>Leikkipuistoista, puistoista ja viherympäristöstä huolehtiminen ja parantaminen.</p> <p>Vesistöjen tilan kehittäminen</p> <p>Jäteveden käsittelyn parantaminen</p> <p>Suuntana lisätä uusiutuvan energian käyttöä sekä pyrkiä noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita.</p> <p>Roskaamisen ehkäisemiseen ja kierrätykseen kannustaminen.</p>
Kunnan laadukas HR – johtaminen ja sen kehittäminen	<p>Kiinnitetään huomiota henkilöstön työssä jaksamiseen.</p> <p>Oikea resurssointi ja varahenkilöjärjestelmän kehittäminen.</p> <p>Sairauspoissaolojen vähentäminen työhyvinvointia lisäämällä.</p> <p>Henkilöstösuunnitelman tekeminen eläköitymiset huomioiden.</p> <p>Luottamusmiesten ja henkilökunnan välinen avoimuus ja luottamus.</p> <p>Henkilöstön ammattitaidosta huolehtiminen ja jatkuva kouluttautuminen.</p>

3 ELINVOIMA

Tavoite	Toimenpide
Markkinoinnin kehittäminen ja tehostaminen	<p>Markkinoinnin ja imagoviestinnän tehostaminen.</p> <p>Säännöllisen viestinnän lisääminen kunnasta.</p> <p>Markkinoinnin ja sosiaalisen median monipuolisten keinojen hyödyntäminen.</p> <p>Riittävä resursointi markkinointiosaamiseen henkilöstösuunnittelussa sekä yhteistyö eri tahojen kanssa.</p>
Alueiden, olosuhteiden ja kiinteistöjen kehittäminen	<p>Tonttien laadukas myyntityö sekä asuntoalueiden teemallinen kehittäminen.</p> <p>Eri alueiden pitkäjänteinen kehittäminen sekä hyödyntäminen ympäristöä kunnioittaen.</p> <p>Vuokra-asumisen kehittäminen ja mahdollistaminen.</p> <p>Ikämoninaisuuden huomioiminen asumisessa.</p> <p>Kiinteistöjen kunnosta ja terveellisyydestä huolehtiminen sekä kiinteistöjen käyttömahdollisuuksien edistäminen.</p> <p>Liikenneyhteyksien kehittäminen ja julkisen liikenteen turvaaminen.</p>
Hyvä paikka yrittää ja asua	<p>Kaikille kunnassa toimiville ja kuntaan tuleville yrityksille taataan hyvä toimintaympäristö.</p> <p>Yrittäjyyden tukeminen ja ohjaaminen tarvittavien palvelujen piiriin sekä aktiivinen vuoropuhelu elinkeinoelämän kanssa.</p> <p>Yhteistyö yritysten ja kolmannen sektorin kanssa uusien palvelujen järjestämisessä ja kunnan hankintatoimessa.</p> <p>Pysyvien ja vapaa-ajan asukkaiden saaminen kuntaan monipuolisilla keinoin.</p> <p>Elinkeino- ja hankintastrategian laatiminen.</p> <p>Kunnan palveluita kehitetään ihmisläheisesti ja joustavasti. Lupapalveluja kehitetään asiakaslähtöisiksi ja nopeiksi.</p> <p>Palvelutarjonta kirjataan palvelutietovarantoon Suomi.fi portaalissa.</p>
Digitalisaation edistäminen	<p>Kunnan tietoliikenneverkkojen kehityksen edistäminen.</p> <p>Sähköisten asiointipalvelujen ja päätöksenteon kehittäminen.</p> <p>Digitaalisen turvallisuuden edistäminen.</p> <p>Kunnan ja kuntalaisten välisen tiedonvaihdon sekä tiedonhallinnan ohjelmistokehitys.</p> <p>Mahdollisten uusien sovellusten etsiminen.</p>

4 TALOUS

Tavoite	Toimenpide
Palvelutuotannon tuottavuuden parantaminen	Prosessien määrittely ja kehittäminen. Toiminnan ja organisaation tehostamismahdollisuuksien selvittäminen.
Talouden jatkuva suunnittelu ja seuranta	Pitkäjänteinen ja kestävä budjetointi läpinäkyväksi ja sisäisen laskennan kehittäminen. Hyvinvointialueiden perustaminen otetaan huomioon kunnan tulojen ja kustannusten suunnittelussa. Itsenäisyyden turvaava talouskehitys. Rahoitusmahdollisuuksien kartoitus erilaisiin hankkeisiin. Kunnan omien palvelujen tuotteistaminen ja kustannusten tiedostaminen. Kunnan tuottomahdollisuuksien kartoitus ja tuottojen kasvattaminen. Ulkoistuksien uudelleenarviointi ja johtamisen tehostaminen. Hankintatoimen kehittäminen.
Työllisyyden aktiivinen hoito	Työllistämisen tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Työllisyyden kuntakokeilun aktiivinen johtaminen.
Aktiivinen omistajapolitiikka	Kunnan omistamien kiinteistöjen tarkoituksenmukainen käyttö. Kunta pyrkii omistuksiansa tuottojen kasvattamiseen, arvot huomioiden.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 18.2.2019 (KV 2019, § 3) hyväksynyt strategian seurannan mittarit ja niiden toteutumisen seurantamenettelyn.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenojen arvioidaan nousevan edellisvuoden 6,9 miljoonasta eurosta 7,2 miljoonaan euroon.

Vuoden 2021 talousarviovaraukseen, 6,4 miljoonaa euroa, verrattuna palkkauskustannukset ovat nousseet uusien toimintojen ja tehtävien perustamisen vuoksi (työllisyyden kuntakokeilu, kunnan oma elinkeinotoimi, tiedonhallinta) sekä edellistä sopimuskautta suurempien palkankorotusvarausten vuoksi. Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2022 palkkakustannukset nousivat keskimäärin 1,76 prosenttia ja vuonna 2023 kustannukset nousevat keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia.

Kuntien Eläkevakuutuksen eläkemenoperusteinen eläkevakuutusmaksu poistuu vuonna 2022. Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua vuoden 2023 alusta alkaen. Työnantajakohtaisen tasausmaksun arvio vuodelle 2023 on 216 000 euroa. Tasausmaksun kokonaismäärä vahvistetaan loppuvuodesta ja se voi muuttua. Palkkaperusteisiin eläkevakuutusmaksuihin sekä työttömyyseläkemaksuihin on budjetoitu 937 000 euroa. Aikaisemmin omana eräänään käsitellyt varhaiseläkemaksut on sisällytetty muuttuneen ohjeistuksen mukaisesti palkkaperusteisiin maksuihin.

Vakituisessa palvelussuhteessa on marraskuussa 2022 yhteensä 109 työntekijää. Suurin osa, 67 työntekijää, on sivistystoimen palveluksessa. Vuoden 2020 vastaavaan ajankohtaan verrattuna vakituisen henkilöstön määrä on kasvanut 5:llä työntekijällä.

Talousarvioesityksessä on henkilöpalkkoja 28:lle määräaikaiselle työntekijälle.

Seuraavassa yhteenveto tulosalueittain Kärkölen kunnan vakituisesta henkilöstöstä:

Tulosalue	Lukumäärä
Keskushallinto	10
Elinvoima	5
Sivistyksen hallinto ja hyvinvointi	67
Ympäristötoimi	2
Tekninen suunnittelu	2
Kiinteistöt	3
Kärkölen Vesi	2
Sisäinen palvelutuotanto	18
Yhteensä	109

Arvonlisävero

Määrärahat on varattu arvonlisäverottomina.

Sisäiset ja ulkoiset menot ja tulot

Määrärahoihin sisältyy sekä sisäisiä että ulkoisia menoja ja tuloja.

Sisäisinä erinä käsitellään sellaiset menot ja tulot, joissa maksutapahtuma kulkee kunnan yksiköltä toiselle ja suoritus perustuu ostavan yksikön tilaamaan tavarahan tai palveluun. Sisäiset määrärahat eivät ole määrärahoja kunnan ulkoisessa tuloslaskelmassa, vaikka ne sisältyvätkin kunkin hallintokunnan määrärahoihin ja toteutumisvertailuihin.

Poistot ja aktivointiraja

Suunnitelmapoistot lasketaan valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa. Sitä pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalousosaan ja ne tulevat kerralla kyseisen vuoden menoksi.

Hankinnat

Kunnanhallitus on vahvistanut 14.6.2021 Kärkölen kunnan hankintaohjeet ja päättänyt 1.2.2021 § 21 euromääräiset päätöksentekovaltuudet.

Sitovuustaso

Talousarviossa sitovuustaso on toimielintaso. Jokainen lautakunta voi itse päättää, miten talousarvio sitoo siitä alaspäin lautakuntaa ja yksittäistä viranhaltijaa. Talousarvio esitetään vastuualuetasolla.

Tuloslaskelmassa toimintakatteen jälkeiset erät sitovat valtuustoon nähden aina tilikauden tulokseen saakka. Tämän jälkeen esitetään tilikauden tuloksen käsittelyerät, jotka eivät ole määrärahoja ja tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Vuosittainen poistojen määrä on sidottu valtuuston tekemään poistosuunnitelmaan.

Investointiosa sitoo valtuustoon nähden vastuualuetasolla.

Rahoitusosassa sitovia määrärahoja ovat rahoitustoiminnan määrärahat.

Sitä aiemmat erät ovat sitovia talousarvion muissa osissa.

Menot

Kärkölen kunnan vuoden 2023 talousarvion toimintamenot ovat yhteensä noin 16,5 miljoonaa euroa ja pienenevät 49 %:a vuoden 2022 budjettitasosta. Käyttömenoja pienentää sote-uudistus, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Vuoden 2022 talousarviossa pelastustoimen määräraha on ollut 0,47 miljoonaa euroa ja sosiaali- ja terveydenhuollon määräraha 16,3 miljoonaa euroa. Kunnan henkilöstömenojen arvioidaan kasvavan noin 0,23 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen arvioidaan vähenevän noin 16,2 miljoonaa euroa soteuudistuksen myötä. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostojen kasvavan noin 0,2 miljoonaa euroa pääosin sähkön ja lämmityksen hinnan nousuun varautumiseksi.

Tulot

Toimintatulot ovat noin 6,67 miljoonaa euroa, mikä on 3 prosenttia enemmän kuin vuoden 2022 muuetun talousarvion 6,48 miljoonaa euroa. Tuottoja lisäävät 11,6 prosentilla kasvaneet myyntituotot, mutta maksutuottojen sekä tukien ja avustusten merkittävä pieneneminen hillitsee tulojen kasvua. Maksutuottojen odotetaan pienenevän 14,6 prosenttia ja tukien ja avustusten 19,7 prosenttia. Myyntituottojen kasvuun on osaltaan vaikuttanut Kärkölen Veden hintojenkorotuksesta johtuva liikevaihdon kasvu ja maksutuottoja laskee varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset.

Verotulot ja valtionosuudet

Talousarvion verotulokohta koostuu kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon sekä kiinteistöverosta. Verorahoitukseen luetaan edellisten lisäksi myös valtionosuudet.

Kunnanvaltuusto päättää vuosittain kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentit.

Kärkölen kunnan kunnallisverotuksen tuloveroprosentti nostettiin 2019 vuonna 22,00 %: in. Tätä edeltävän kerran tuloveroprosenttia korotettiin vuodelle 2015. Vuoden 2022 tuloveroprosentti on 22,00 %. Vuoden 2023 veroprosentti on 9,36, koska soteuudistuksen yhteydessä tuloveroprosenttia leikataan 12,64 %-yksikköä.

Kärkölen kunnan efektiivinen veroaste vuonna 2023 on arviolta 6,73 %. Tuloveroprosentin ja efektiivisen veroasteen ero muodostuu kunnallisverotuksen vähennyksistä.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste						
Verovuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tuloveroprosentti	22,00 %	22,00 %	22,00 %	9,36 %	9,36 %	9,36 %
Kunnallisveroaste	14,92 %	15,05 %	15,02 %	6,73 %	6,80 %	6,86 %
Erotus	7,08 %	6,95 %	6,98 %	2,63 %	2,56 %	2,50 %

Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 9,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 arvioitiin kertyvän noin 17,3 miljoonaa euroa. Tuloverokertymän arvioidaan laskevan 48,4 %:a verrattuna vuoteen 2022 johtuen hyvinvointialueuudistuksen mukanaan tuomasta veroprosentin muutoksesta. Yhteisövero on osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen maksama tulovero. Yhteisöveronsaajia ovat valtio, kunnat ja seurakunnat. Kuntien osuus yhteisöveron tuotoista laskee vuodesta 2023 alkaen ja yhteisöveron tuoton odotetaan pienenevän vuodelle 2022 arvioidusta 853 000 eurosta 633 000 euroon.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistön verotusarvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Kiinteistövero koskee kaikkia kiinteistöjä lukuun ottamatta metsiä, maatalousmaata ja eräitä yleisiä alueita. Kiinteistövero maksetaan kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveroprosenteille on laissa säädetty ala- ja ylärajat, joiden puitteissa kunnanvaltuusto vahvistaa veron vuosittain.

Kärkölen kunnan kiinteistöveroprosentit vuonna 2023:

- yleinen kiinteistövero 1,35 %,
- vakituinen asuminen 0,60 %,
- muu asuminen 1,20 %.
- rakentamaton rakennuspaikka 4,35 %
- yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %.

Seuraavassa taulukossa esitetään eri verolajien euromääräinen kertymä vuonna 2021 sekä tuloarviot vuosille 2022 - 2025:

Verotulot	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Ero%	SV 2024	SV 2025
Kunnan tulovero	14 745 418	15 353 000	7 916 000	-48,4	7 477 000	7 650 000
Kiinteistövero	1 098 425	1 053 000	1 191 000	13,1	1 191 000	1 191 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 113 536	853 000	633 000	-25,8	576 000	598 000
Yhteensä	16 957 379	17 259 000	9 740 000	-43,6	9 244 000	9 439 000

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta; kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen koko maassa kohtuullisella verorasitteella.

Seuraavassa taulukossa esitetään Kärkölen kunnan valtionosuuksien kertymä vuodelta 2021 sekä arviot vuosille 2022-2025:

Valtionosuudet	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Ero%	SV 2024	SV 2025
	8 738 095	9 237 905	1 395 930	-84,9	1 576 000	1 683 000

Valtionosuudet vuosille 2024 - 2025 ovat vielä tässä vaiheessa hyvin epämääräisiä eikä niistä ole vielä tarkkaa tietoa. Valtionosuudet vuosille 2024 - 2025 ovat riippuvaisia hyvinvointialueille siirtyvien todellisten kustannusten määrästä, joka tarkentuu vasta 2023 syksyllä.

Kärkölen Vesi

Kärkölen Vesi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	1 037 026	995 000	1 097 000	7,24 %	1 077 670	1 083 058
Toimintakulut	-618 951	-496 880	-675 890	36,24 %	-668 626	-671 970
Toimintakate (Netto)	418 075	498 120	421 110	-21,69 %	409 044	411 088
Rahoitustuotot ja -kulut	-61 548	-66 250	-66 250	0,00 %	-66 250	-66 250
Vuosikate	356 527	431 870	354 860	-25,0 %	342 794	344 838
Poistot ja arvonalentumiset	-343 268	-375 240	-361 300	-3,71 %	-383 550	-383 550
Tilikauden tulos	13 259	56 630	-6 440	-166,18 %	-40 756	-38 712

Vesi- ja jätevesilaitos on kirjanpidollisesti kunnan muusta toiminnasta eriytetty taseyksikkö.

Kärkölen Veden vuoden 2023 talousarvio on 6 440 euroa alijäämäinen. Talousarvioon on sisällytetty Kärkölen Veden peruspääomalle laskettava kolmen prosentin sisäinen korko.

Kärkölen Veden toiminnan suurena haasteena on suunnitelmakaudella toteutettava siirtoviemärilinjan rakentaminen. Investoinnin kustannusarvio on 6,9 miljoonaa euroa. Tästä aiheutuu tulevina vuosina poistojen kasvua. On myös vaurduttava palvelumaksujen korotuksiin.

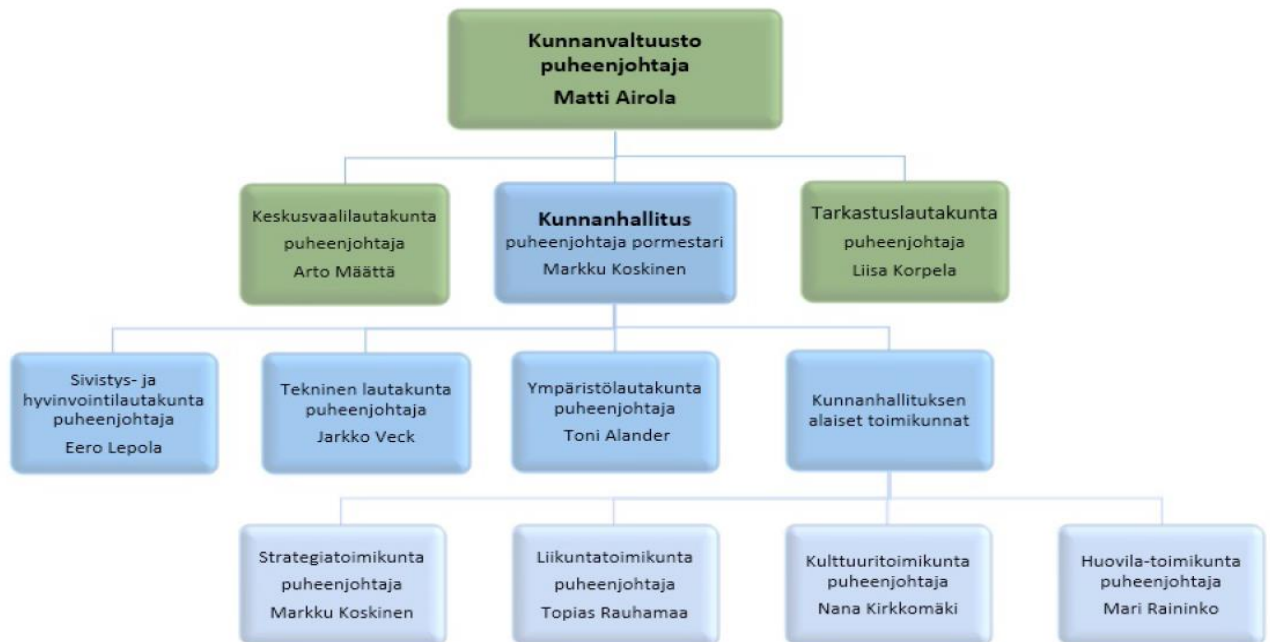
Lainat

Mikäli käyttötalouden talousarvio ja rakentamishjelma (noin 7,2 miljoonaa euroa vuodelle 2023) toteutuvat suunnitellun mukaisesti, ottolainojen kokonaismäärä kasvaa merkittävästi suunnitelmakaudella.

Vuoden 2022 lopussa lainamäärä on noin 22,7 miljoonaa euroa ja nousee vuoden 2023 loppuun mennessä arviolta 28,4 miljoonaan euroon. Tämän lisäksi on huomioitava kiinteistöleasing -järjestelyn vuokravastuut, joita on noin 3,8 miljoonaa euroa.

Antolainojen lyhennykset ovat vuositasolla 103 000 euroa.

3.6. Kärkölän kunnan organisaatiokaavio

3.7. Yhdistelmä kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä

Kärkölän kuntakonserniin kuuluvat 1.1.2023 seuraavat yhteisöt, suluissa Kärkölän kunnan omistusosuus yhteisöstä:

Kuntayhtymät:

Päijät-Hämeen liitto (2,58 %)

Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä (1,22 %)

Tytäryhtiöt:

Kärkölän Kuntala Oy (100 %)

Kärkölän Lämpö Oy (75,0 %)

Osakkuusyhteisöt:

As Oy Väinölärinne (25,7 %)

4. Toimialakohtaiset perustelut

Keskusvaalilautakunta

Kärkölän kunnan keskusvaalilautakunnan hoitaa ne tehtävät, jotka sille vaalilain mukaan erikseen kuuluvat. Valtiollisissa vaaleissa ja aluevaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii kaikista vaalien käytännön valmistelutöistä sekä ennakkoäänestyksen toimittamisesta. Valtiollisia vaaleja ovat eduskuntavaalit, europarlamenttivaalit ja presidentin vaali.

Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta tarkastaa ehdokaslistojen julkaisemista koskevat hakemukset ja laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, huolehtii kuntavaalitulosten ennakkolaskennasta, vaalitoimituksessa annettujen äänten laskemisesta ja vahvistaa vaalin tuloksen.

Keskusvaalilautakunnan asettaa kunnanvaltuusto ja jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Keskusvaalilautakunta vastaa siitä, että vaalitoimitukset Kärkölän kunnassa suoritetaan oikeusministeriön antamien määräysten ja ohjeiden mukaan.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Vuoden 2023 huhtikuussa toimitetaan eduskuntavaalit. Vuoden 2025 huhtikuussa toimitetaan kuntavaalit.

Keskusvaalilautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	5 076	3 000	7 000	133,33 %	7 070	7 105
Toimintakulut	-17 105	-11 430	-5 780	-49,43 %	-5 838	-5 867
Toimintakate (Netto)	-12 029	-8 430	1 220	-114,47 %	1 232	1 239
Tilikauden tulos	-12 029	-8 430	1 220	-114,47 %	1 232	1 239

Tarkastuslautakunta

Valtuuston asettama tarkastuslautakunta tarkastaa kunnan hallinnon ja talouden sekä valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesta sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan sihteerinä toimiva tilintarkastaja valvoo kunnan hallintoa ja taloutta.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Toiminnassa ei ole tunnistettavissa muutoksia suunnitteluvuosille.

Tarkastuslautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintakulut	-13 531	-13 930	-18 170	30,44 %	-17 198	-17 283
Toimintakate (Netto)	-13 531	-13 930	-18 170	30,44 %	-17 198	-17 283
Tilikauden tulos	-13 531	-13 930	-18 170	30,44 %	-17 198	-17 283

Kunnanhallitus

Kunnanvaltuusto ylimpänä päätösvallan käyttäjänä vastaa kunnan toiminnan ja talouden keskeisten tavoitteiden asettamisesta ja toiminnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus vastaa kunnan keskushallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta sekä laillisuuden valvonnasta. Lisäksi kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kunnanhallitus vastaa lisäksi kunnan elinvoima- ja työllisyyspalveluista, kotouttamisen tehtävistä, maaseututoimesta sekä ympäristöterveydenhuollon palveluista.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kunnanhallituksen 30.8.2021 nimeämiä toimikuntia ovat:

- Strategiatoimikunta
- Liikuntatoimikunta
- Kulttuuritoimikunta
- Huovila-toimikunta.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Toiminnassa valmistellaan suunnitteluvuosien aikana muutoksia kunnanvaltuuston valtuustokauden alussa linjaaman kunnan johtamismallin muutoksen osalta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kunnan verotulot ja valtionosuudet laskevat merkittävästi. Tähän muutokseen kunnan tulee varautua lisäämällä toimintatuloja, tehostamalla ja sopeuttamalla palvelutuotantoaan sekä myymällä tai purkamalla palvelutuotannon kannalta tarpeettomia kiinteistöjä.

Kunnanhallitus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	315 753	251 950	174 250	-30,84 %	105 292	105 819
Toimintakulut	-18 103 333	-19 188 258	-2 277 655	-88,13 %	-2 371 575	-2 383 449
Toimintakate (Netto)	-17 787 580	-18 936 308	-2 103 405	-88,89 %	-2 266 282	-2 277 630
Verotulot	16 957 379	17 259 000	9 740 000	-43,57 %	9 244 000	9 439 000
Valtionosuudet	8 738 095	9 237 905	1 395 930	-84,89 %	1 576 000	1 683 000
Rahoitustuotot ja -kulut	155 091	137 800	165 900	20,39 %	155 150	150 150
Tilikauden tulos	8 062 895	7 698 397	9 198 425	19,48 %	8 708 868	8 994 520

Valtuustotason sitovat tavoitteet

Strategiaohjaus	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Vastuu
Kunnan laadukas HR – johtaminen ja sen kehittäminen	Esihenkilötyötä kehitetään ja esihenkilöille järjestetään koulutusta sekä varataan aikaa yhteiskehittämiseen.	Esihenkilöiden teams-kanava otetaan käyttöön 31.1.2023 mennessä. Esihenkilöille järjestetään koulutusta.	Kansliapäällikkö
Kuntalaisten osallistaminen	Toteutetaan osallistavan budjetoinnin kokeilu 31.5.2023 mennessä.	Osallistavan budjetoinnin kokeilu on toteutettu 31.5.2023 mennessä.	Kansliapäällikkö
Digitalisaation edistäminen	Kunnanhallitus jatkaa palvelujen sähköistämistä	Palveluista on yli 50 % sähköistetty 31.12.2023 mennessä	Kansliapäällikkö
Työllisyyden aktiivinen hoito	TE24-palvelujen uudistuksen toteutus ja työllisyyspalvelujen kehittäminen.	Kunnalla on valmistus tuottaa TE24-uudistuksen mukaiset työllisyysneuvonnan palvelut säädetyssä aikataulussa.	Elinvoimapäällikkö
Aktiivinen omistajapolitiikka	Kunnanhallitus valmistelee omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen valtuuston päätettäväksi.	Omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje hyväksytyt.	Pormestari

Kärkölen Lämpö Oy

Kärkölen Lämpö tuottaa kaukolämpöä edullisella, mutta kuitenkin yhtiön liiketaloudellisen kannattavuuden takaavalla hinnalla. Kärkölen kunta omistaa Kärkölen Lämpö Oy:stä 75 %.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kärkölen Lämpö Oy ostaa uusiutuvalla polttoaineella tuotettua kaukolämpöä Koskipower Oy:ltä ja myy sitä edelleen kunnan ja yksityisten toimijoiden kiinteistöihin. Kärkölen Lämpö Oy:n operatiivista toimintaa hoitaa Nivos Oy.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kärkölen Lämpö Oy varautuu mahdollisiin häiriötilanteisiin varavoimalla ja mahdollisiin muutoksiin lämpöverkossa. Toimintaan ei ole odotettavissa huomattavia muutoksia suunnitteluvuosina.

Kärkölen Kuntala Oy

Kärkölen Kuntala Oy omistaa Järvelä-talon, kunnanviraston, vanhan kirjaston ja Nuokun.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kuntala Oy:llä ei ole omaa henkilökuntaa tai palveluja. Kunta vuokralaisena vastaa rakennusten ylläpidosta, käytettävyydestä ja kehittämisestä.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kuntala Oy:n merkitys erillisenä talousyksikkönä on vähäinen. Kunnallinen osakeyhtiö mahdollistaa kuitenkin tarvittaessa tulevaisuudessa asumisen strategian toteuttamista.

Keskushallinto

Keskushallinto tuottaa hallintopalvelut, joka sisältää seuraavat keskeiset kokonaisuudet:

- kunnan asiointipalvelut
- tiedonhallinta ja arkistoimi
- taloushallinto
- henkilöstöhallinto
- tietohallinto
- tietosuoja ja tietoturva
- viestintä ja markkinointi
- elinvoima ja elinkeinopalvelut
- työllisyydenhoito
- senioripalvelut
- ympäristöterveydenhuolto
- varautuminen ja valmiussuunnittelu
- kotouttamispalvelut
- joukkoliikennepalvelut
- pieneläinten talteenotto.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Keskushallinto vastaa kunnan tiedonhallinnan ja asiointipalvelujen tuottamisesta sekä erityisesti sähköisen asioinnin asiakaslähtöisestä kehittämisestä.

Keskushallinnossa tehdään asiointipalvelujen tuottamiseen liittyvät tarvittavat tila- ja henkilöstöjärjestelyt sekä esitteään kunnanhallitukselle mahdolliset lisäresurssitarpeet. Keskushallinto jatkaa hallinnon palvelutuotannon kehittämistä. Kehittämistoimilla varmistetaan hallinnon tasalaatuinen ja häiriötön palvelutuotanto huomioiden myös sijaistaminen ja poikkeusolot.

Talous- ja henkilöstöhallinnon kehittäminen tapahtuu yhteistyössä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuspalveluja tuottavan kumppanin kanssa. Tavoitteena on ottaa käyttöön uudet laskentatunnisteet, tehostaa laskutus- ja asiain tarkastus menettelyjä, lisätä sähköisen laskutuksen osuutta ja kehittää automatisointia sekä valmistella Valtionkonttorin ohjeistuksen mukaan reaaliaikatalouden kehittämistoimenpiteitä.

Keskushallinto valmistelee kunnanhallituksen ohjauksessa kunnan omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen yhteistyössä palvelukeskus kumppanin sekä tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

Keskushallinnossa otetaan käyttöön esihenkilöiden viestintä- ja koulutuskanava ja esihenkilöille tarjotaan tarpeeseen kohdennettua valmennusta ja koulutusta.

Keskushallinto jatkaa tiedonhallinnan ja sähköisen arkistonhallinnan kehittämistä. Asiakaspalvelussa sähköisen palvelujen kehittäminen on keskeinen kehittämistavoite. Määräaikainen virastomestari osallistuu asiakaspalvelun kehittämiseen sekä valmistelee kansliapäällikön ohjauksessa henkilö- ja tilaturvallisuuden kehittämisehdotuksia. Kunnan hallinnossa tarjotaan paikkoja työharjoitteluun ja työkokeiluihin sekä mahdollisuuksia korkeakouluharjoitteluun.

Keskushallinto vastaa kunnan ICT-palveluista ja tilaa tarvittavat palvelut sopimusperusteisesti palvelutuottajalta tai tarpeen mukaan muilta ITC-palveluja tuottavilta toimittajilta. Keskushallinto vastaa ICT-palvelujen hallinnoinnista ja sopimusvelvoitteista.

ICT-työryhmä valmistelee tarvittaessa kehitysehdotuksia ja tukee keskushallintoa tiedonhallintalain velvoitteiden toteuttamisessa. Keskushallinto jatkaa teknisen tietoturvan ja tietoturvaosaamisen kehittämistä, ja erityiskohteena on luottamushenkilöiden digiturvavalmennus Digiturvalla tulevaan -hankkeen mahdollistamana. Toisena

kehittämiskohteena toteutetaan kunnan päätöksenteon, toimielinten kokousten ja luottamushenkilöiden tiedonhallinnan sähköistämistä valmennusohjelmassa tuotettuun malliin pohjautuen.

Viestintä ja markkinointi

Kunnan viestintää toteutetaan kuntastrategian ohjaamana ja vuonna 2022 kuntabrändin kehittämisen yhteydessä tunnistetut painopisteet huomioiden. Markkinointitoimenpiteet toteutetaan kunnan omana työnä sekä ostopalveluita käyttäen. Markkinointia toteutetaan asumisen strategiaan pohjautuen erityisesti digitaalisen markkinoinnin kanavissa. Lähialueainontaa toteutetaan LED-mainostauluilla ja videomarkkinointia lisätään sosiaalisessa mediassa. Kunta parantaa tunnettuuttaan toteuttamalla tapahtumamarkkinointia esimerkiksi Lahdessa järjestettävien IronMan-tapahtumien yhteydessä.

Työllisyyden hoito

Keskushallinto tuottaa kunnan vastuulla olevat työllisyyden hoitoon liittyvät palvelut. Kunta maksaa yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden työmarkkinatuesta 50 % ja yli 1 000 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta 70 %.

Työmarkkinatukimenot ovat edelleen merkittävä osa työllisyydenhoidon menoista ja vuoden 2022 aikana tukimenot on saatu hallintaan. Käyttöön otettu pohjoismainen työvoimapalvelumalli on osaltaan edistänyt työllisyystavoitteita ja tukimenojen hallintaa.

Vuoden 2021 aikana saavutettu myönteinen kehitys on jatkunut kuitenkin hidastuen. Kärkölen kunta on asettanut kuntakokeiluun riittävät omat resurssit kahden omavalmentajan ja palveluneuvojan muodossa. TE-keskuksen asettamassa resurssissa on ollut vaihtuvuuden aiheuttamia haasteita. Marraskuussa 2022 työssä aloitti uusi TE-keskuksen omavalmentaja. Kärkölen kunta muutti työllisyyden hoidon virat lokakuussa toistaiseksi voimassa oleviksi, jolla turvataan asiakaslähtöinen palvelu myös jatkossa.

Vuoden 2022 aikana on otettu käyttöön pohjoismainen työvoimapalvelumalli. Mallin avulla pyritään hoitamaan asiakaskontaktia entistä tiiviimmässä yhteistyössä työllistymisen edistämiseksi. Tiivis yhteydenpito asiakkaaseen on parantanut työllistymistavoitetta, mutta edelleen on haasteellista löytää sijoituksia työkyvyiltään rajoittuneille pitkäaikais-työttömille.

Päijät-Sote toteuttaa sosiaalihuoltolain mukaisen kuntouttavan työtoiminnan sekä sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan. Hyvinvointialueuudistukseen liittyen työllisyyden rajapintatoimintaa on kehitetty kuntien ja Päijät-Soten yhteistyöllä. TE-palvelut 2024 uudistuksessa TE-palvelut siirretään kunnille pysyvästi vuoden 2024 lopussa. Valmistelu edellyttää kuntatasolla riittävää resursointia. Tulossa oleva lakiesitys aiheuttaa toiminnallisten muutosten lisäksi muutoksia rahoitusmalliin. Päijät-Hämeen kunnat valmistautuvat yhteistyössä tuleviin muutoksiin. Jatkossa pääosa työllisyyspalveluista tuotetaan kunnissa, mutta toiminta edellyttää kuntien välistä aktiivista yhteistyötä osaamisresurssien optimoimiseksi.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kunnan tuottamien työllisyydenhoidon palvelujen painoarvo kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta kasvaa TE-palvelu-uudistuksen toteutuessa.

Keskushallinto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	51 948	30 550	33 550	9,82 %	28 836	28 980
Toimintakulut	-1 574 118	-1 849 993	-1 307 905	-5,05 %	-1 407 530	-1 414 572
Toimintakate (Netto)	-1 522 170	-1 819 443	-1 274 355	-5,39 %	-1 378 694	-1 385 592
Verotulot	16 957 379	17 259 000	9 740 000	-43,57 %	9 244 000	9 439 000
Valtionosuudet	8 738 095	9 237 905	1 395 930	-84,89 %	1 576 000	1 683 000
Rahoitustuotot ja -kulut	155 091	137 800	165 900	20,39 %	155 150	150 150
Tilikauden tulos	24 328 395	24 815 262	10 027 475	-60,35 %	9 596 456	9 886 558

Elinvoima

Elinvoimapalvelujen järjestämisestä vastaa elinvoimapäällikkö pormestarin alaisuudessa. Elinvoimayksikön keskeiset osa-alueet ovat työllisyyden hoito, yrityspalvelut, elinkeinoasiat ja kotoutumispalvelut. Erillisenä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintona testamenttivaroilla toteutettu senioriohjaajan toiminta on myös elinvoimapäällikön alaisuudessa.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Työllisyyden hoidossa Kärkölä on liittynyt työllisyyden kuntakokeiluun. Kuntakokeilussa tavoitteena on työllisyystoimien vaikuttavuuden parantaminen ja tulossa olevan TE24 muutokseen valmistautuminen. Kunta pyrkii aktiivisesti muiden kuntien kanssa yhteistyössä valmistautumaan 2025 alusta siirtyvän työllisyystoimen kokonaisvastuuseen. Muutoksen myötä tulee huomattava määrä tehtäviä siirtymään TE-keskuksilta kunnille. Työllisyyden hoidossa elinvoimapäällikön alaisena on kaksi omavalmentajaa ja palveluneuvoja sekä TE-keskuksen omavalmentajaresurssi. Vuoden 2023 aikana tulee aktiivisesti valmistautua tulevaan muutokseen.

Yritystoiminnan tukeminen ja toimintaedellytysten parantaminen ovat elinkeinotoimen tavoitteina. Kunta pyrkii toimimaan yrittäjien kanssa yhteistyössä työllisyys-, hankinta-, neuvonta- ja lupatoiminnoissa. Yhteistyössä teknisen toimen kanssa pyritään varaamaan tukea tonttien ja toimitilojen tarjonnassa, kehittämishankkeissa ja neuvontapalveluissa. Yritysten neuvontapalveluissa hanketoiminnoissa kunta toimii yhteistyössä ProAgria Etelä-Suomen kanssa.

Kotoutumispalveluissa kunnalla on ELY-keskuksen kanssa sopimus pakolaisten vastaanotosta ja kotoutumisen edistämistä. Kunta ei ole vastaanottanut kiintiöpakolaisia. Tämä sopimus päivitetään uudestaan alkuvuonna 2023 hyvinvointialueuudistuksen ja kotoutumislakien muutosten myötä. Elokuussa 2022 kunta sopi vastaanottokeskuksen kanssa kuntamallin mukaisen sopimuksen Ukrainan sotatilaa paenneiden maahanmuuttajien vastaanottamisesta. Kunta vuokraa asuntoja yksityisiltä vuokranantajilta ja rahoittaa toiminnan kuntamallin korvauksilla.

Elinvoimapalvelujen kasvu tulee lähivuosina olemaan todennäköisesti huomattava. Valmistelussa olevat lakiesitykset siirtävät kunnalle huomattavan määrän uusia tehtäviä ja vastuita työllisyyden hoidossa ja kotoutumisessa. Suunniteluvuosien taloussuunnittelun kannalta lakiesitykset eivät vielä ole valmiusasteeltaan tarkennettavissa tarkoiksi luvuiksi.

Elinvoima	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	254 322	206 000	110 000	-46,60 %	60 600	60 903
Toimintakulut	-960 328	-950 245	-754 350	-20,62 %	-746 491	-750 235
Toimintakate (Netto)	-706 006	-744 245	-644 350	-13,42 %	-685 891	-689 332
Tilikauden tulos	-706 006	-744 245	-644 350	-13,42 %	-685 891	-689 332

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, jonka tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta. Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen keino vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin, osallisuuteen ja turvallisuuteen. Maakunnallisella tasolla 1.1.2023 toimintansa aloittava Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on HYTE-työssä keskeinen yhteistyökumppani.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Pääosa kunnan palvelutuotannosta liittyy kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. HYTE-työtä tehdään laaja-alaisesti kaikissa ikäryhmissä ja toiminnan kustannukset muodostuvat pääasiallisesti palkkakustannuksista ja asi-
antuntijapalkkioista.

Kunta seuraa hyvinvoinnin ja terveyden tilaa hyvinvointikertomuksilla ja laatii tavoitteiden asettamiseksi hyvinvointi-suunnitelmia. Kunta osallistuu aktiivisena osapuolena myös maakunnan yhteiseen hyvinvointityöhön ja suunnitteluun. Kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten valmistelussa kiinnitetään huomioita päätösten vaiku-
tusten ennakoarviointiarviointiin.

Kunta on liittynyt ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimukseen, johon pohjautuen kunta on antanut ympä-
ristöterveydenhuollon tehtävät Hollolan kunnan hoidettavaksi 1.1.2023. Yhteistoimintasopimuksen mukaan ympäris-
töterveyslautakunta toimii sopimuskuntien yhteisenä toimielimenä.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää päijäthämäläisten sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen palvelut alueen asukkaille 1.1.2023 alkaen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämi- nen	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintakulut	-15 524 935	-16 338 880	-168 200	-99,00 %	-169 882	-170 731
Toimintakate (Netto)	-15 524 935	-16 338 880	-168 200	-99,00 %	-169 882	-170 731
Tilikauden tulos	-15 524 935	-16 338 880	-168 200	-99,00 %	-169 882	-170 731

Maaseututoimi

Maataloushallinnon viranomaistehtävistä vastaa Asikkalan kunnan hoitama maataloushallinnon yhteistoiminta-alue.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseututoimi vastaa maaseutualueiden kehittämisestä ja kunnan maa- ja metsätilojen hoitamisesta.

Seuraavassa taulukossa esitetään maataloushallinnon suoritettuja Kärkölen kunnan osalta.

	Ta2017	Ta2018	Ta2019	Ta2020	Ta2021
Tukitilat	141	141	141	135	133
Maksetut tuet, miljoonaa euroa	5,40	5,15	5,10	5,0	5,0

Yksityistietoimessa panostetaan neuvontaan yksityisteiden tiekuntien hallinnon ja toimintaedellytysten muutostilanteissa. Tekninen lautakunta jakaa mahdolliset yksityistieavustukset.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Suurin osa koko maakunnan viljelijöistä kuuluu ikäryhmään 50 - 64 vuotta ja sen jälkeen suurin ikäryhmä on yli 65 vuotta, joka voi jo suunnitteluvuosien aikana vaikuttaa tilojen ja tuotannon määriin myös kunnassa. Epävakaan maailmantilanteen johdosta maatiloiden varautumiseen ja poikkeustilanteiden hallintaan on perusteltua kiinnittää huomiota.

Maaseututoimi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	9 483	15 400	30 700	99,35 %	15 857	15 936
Toimintakulut	-43 952	-49 140	-47 200	-3,95 %	-47 672	-47 910
Toimintakate (Netto)	-34 469	-33 740	-16 500	-51,10 %	-31 815	-31 974
Tilikauden tulos	-34 469	-33 740	-16 500	-51,10 %	-31 815	-31 974

Pelastustoimi

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on vuodesta 2004 lähtien vastannut maakunnan pelastustoimesta ja öljyvahinkojen torjunnasta. Hyvinvointialueuudistukseen liittyen Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen maakunnan pelastustoimen palvelut.

Väestönsuojelusta vastaa kunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta toimii sivistystoimen monijäsenisenä toimielimenä. Toimialan asiat lautakunnalle valmistelee sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kärkölen kunta tuottaa itse sivistystoimen palvelut lukuun ottamatta esi- ja perusopetuksen vaativan erityisen tuen palveluja, jotka se ostaa naapurikunnilta sekä kirjastopalvelujen johdon palveluita ja kirjaston aineistokannan käsitte-lyyn yhteisenä kokonaisuutena liittyviä palveluja.

Sivistystoimen palveluilla tuetaan ja annetaan laaja-alaista ja monipuolista hoitoa, kasvatusta ja opetusta lapsille ja nuorille. Lisäksi tarjotaan hyvinvointipalveluja kuntalaisille heidän hyvinvointinsa edistämiseksi sekä luodaan edellytyk-siä sosiaaliselle kasvulle ja yhteistyössä toimimiselle. Sivistyspalvelut huolehtivat laadukkaasti varhaiskasvatuksen, pe-rusopetuksen, muiden kasvatus- ja opetuspalveluiden sekä hyvinvointipalveluiden järjestämisestä lainsäädännön edel-lyttämällä tavalla.

1.1.2019 tapahtuneen organisaatiomuutoksen jälkeen hyvinvointityön koordinointi kuuluu kunnanhallituksen alaisuus-teen.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Sivistystoimi tulee sopeuttamaan palvelutuotannon kustannuksia asiakasmäärän kehityksen mukaan. Sivistystoimi tulee tavoittelemaan tuottojen kasvattamista Huovilan puiston ja uimahallin palveluissa. Sivistystoimi tulee hyödyntä-mään uusia tiloja ja myös Opintien tiloja kuntalaisten laajan hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	496 740	451 000	516 780	14,59 %	505 788	508 317
Toimintakulut	-7 838 915	-8 178 440	-8 793 741	7,52 %	-8 900 771	-8 945 265
Toimintakate (Netto)	-7 342 176	-7 727 440	-8 276 961	7,11 %	-8 394 983	-8 436 948
Poistot ja arvonalentumiset	-60 809	-82 000	-119 160	45,32 %	-119 160	-119 160
Tilikauden tulos	-7 402 985	-7 809 440	-8 396 121	7,51 %	-8 514 143	-8 556 108

Valtuustotason sitovat tavoitteet

Strategiaohjaus	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Vastuu
Laadukkaat palvelut	<p>Jokainen päättötodistusikäluokkaan kuuluva nuori saavuttaa peruskoulun päättötodistuksen</p> <p>Laadukkaiden kasvatus- ja opetuspalvelujen tuottaminen sisältäen riittävän oppilashuollon, varhainen ja riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus</p>	<p>Päättötodistuksen saaneiden määrä verrattuna päättötodistusikäluokkaan kuuluvien nuorten määrä</p> <p>(100 %)</p>	Rehtori, Sivistysjohtaja
Terveys- ja turvallisuus	<p>Koulukiusaamista ennaltaehkäisevien toimien tehostaminen siten, että kiusaamisen määrä vähenee lukuvuoden 2021-2022 tasosta</p> <p>Kaveritaitojen vahvistaminen, oppilaiden osallisuuden vahvistaminen, kodin ja koulun välisen yhteistyö ja vuorovaikutuksen vahvistaminen, KivaKoulu -toimintamallin systemaattinen vahvistaminen sekä laadukkaiden kasvatus- ja opetuspalvelujen tuottaminen sisältäen riittävän oppilashuollon</p>	<p>KivaKoulu-tilannekartoituksen tulokset, Mitä kuuluu? -kyselyn tulokset, lapsiparlamentin valiokuntien jäsenten kuuleminen sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön toteuma</p>	Rehtori, Sivistysjohtaja
Terveys- ja turvallisuus	<p>Syrjäytymisvaarassa olevien tavoittaminen ja ohjaaminen palvelujen piiriin</p> <p>Laadukkaiden kasvatus- ja opetuspalvelujen tuottaminen sisältäen riittävän oppilashuollon, syrjäytymisvaarassa olevien tavoittaminen ja tukeminen, erityisryhmien huomiointi, etsivän nuorityön ja nuorten työpajan jatkuvuuden turvaaminen sekä matalankynnyksen palvelujen kehittäminen ja tunnetuksi tekeminen</p>	<p>Toimenpiteillä saavutettavien lukumäärä sekä toteutuneiden toimenpiteiden määrä.</p>	Sivistysjohtaja, Rehtori, Elinvoimapäällikkö
Terveys- ja turvallisuus	<p>Terveellisten elintapojen ja mielen hyvinvoinnin edistäminen</p>	<p>Toimenpiteillä saavutettavien lukumäärä sekä toteutuneiden toimenpiteiden määrä.</p>	Sivistysjohtaja, Palveluohjaaja, Rehtori, Elinvoimapäällikkö

	<p>Terveellisten elintapojen, ravitsemusterveyden ja mielen hyvinvoinnin edistäminen, erityisryhmien huomiointi, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen ennaltaehkäiseminen, varhainen puuttuminen ja puheeksiotto, liikuntaneuvonnan saavutettavuuden parantaminen sekä viestinnän tehostaminen</p>		
--	--	--	--

Sivistystoimen hallinto

Hallinnon tehtävänä on mahdollistaa ja tukea sivistystoimialan palveluiden tuottaminen.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla on budjetti- ja kehittämismäärärahat omasta toimialastaan. Kirjastopalveluista Sivistys- ja hyvinvointilautakunta vastaa ainoastaan osittain, koska kirjasto on edelleen yhteinen Hollolan kunnan kanssa. Kehittämismäärärahat kirjaston toiminnasta on kuitenkin Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla. Hollolan hyvinvointivaliokunnalla on edelleen hallinnollinen vastuu Kärkölen kirjastosta. Kirjastopalvelujen johdon palvelut sekä kirjaston aineistokannan käsittelyn yhteisenä kokonaisuutena ostetaan Hollolasta ja aineisto on yhteistä. Yleishyödyllisten yhdistysten avustaminen vuosittain on Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävä. Avustasmääräraha 21 000 euroa sisältyy Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan määrärahaan.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Hallinnon tehtävänä on mahdollistaa ja tukea toimialan palvelujen tuottamista ja niiden aktiivista kehittämistä suunnitteluvuosina.

Sivistystoimen hallinto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	480	0	480	0,00 %	485	487
Toimintakulut	-214 429	-204 120	-239 860	17,51 %	-214 786	-215 858
Toimintakate (Netto)	-213 949	-204 120	-239 380	17,27 %	-214 301	-215 370
Tilikauden tulos	-213 949	-204 120	-239 380	17,27 %	-214 301	-215 370

Kasvatus ja opetus

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kasvatuksen ja opetuksen vastuualueelle kuuluu varhaiskasvatus, perusopetus sekä muut kasvatus- ja opetuspalvelut.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kasvatus- ja opetuspalvelut tulevat aktiivisesti kehittämään palvelujaan suunnitteluvuosina ottaen huomioon asiakasmäärän kehityksen. Kasvatus- ja opetuspalvelujen tulevat hyödyntämään uusia tiloja ja myös Opintien tiloja kuntalaisien laajan hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Kasvatus ja opetus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	437 820	295 300	288 000	-2,47 %	290 880	292 334
Toimintakulut	-6 515 466	-6 602 380	-7 067 603	7,05 %	-7 155 699	-7 191 470
Toimintakate (Netto)	-6 077 646	-6 307 080	-6 779 603	7,49 %	-6 864 819	-6 899 136
Poistot ja arvonalentumiset	-60 809	-82 000	-110 810	35,13 %	-110 810	-110 810
Tilikauden tulos	-6 138 455	-6 389 080	-6 890 413	7,85 %	-6 975 629	-7 009 946

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueeseen kuuluu varhaiskasvatus ja varhaiserityiskasvatus päiväkodissa, esiopetuksessa ja perhepäivähoidossa. Lisäksi tehtäväalueeseen kuuluu yksityisen hoidon tuki ja sen kunnallinen lisä ja lasten kotihoidon tuki sekä varhaiskasvatuksen hallinto. Vuorohoitopalvelu tuotetaan yhdessä Hollolan kunnan kanssa.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsiperheille turvallinen hoitomuoto, joka mahdollistaa vanhempien työssä käymisen ja opiskelun sekä edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Tällä tavalla tuemme perheitä heidän toivomallaan tavalla ja edistämme perheiden hyvinvointia.

Varhaiskasvatus on osallistavaa, lapsen ja perheen tarpeet huomioon ottavaa, tavoitteellista toimintaa, jota toteutetaan kehitykselle ja oppimiselle suotuisassa, turvallisessa ja terveellisessä toimintaympäristössä. Se perustuu kasvatustyöyhteistyöhön ja yhteisölliseen toimintaan, jossa lapsen huoltajat ja lähiaikuiset tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatuspalveluja uudistetaan kehittämällä toimintatapoja ja toimintaympäristöä varhaiskasvatuslain, valtakunnallisen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden periaatteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	147 765	145 000	130 000	-10,34 %	131 300	131 956
Toimintakulut	-1 986 130	-2 060 380	-2 273 903	10,36 %	-2 299 919	-2 311 414
Toimintakate (Netto)	-1 838 365	-1 915 380	-2 143 903	11,93 %	-2 168 619	-2 179 457
Tilikauden tulos	-1 838 365	-1 915 380	-2 143 903	11,93 %	-2 168 619	-2 179 457

Perusopetus

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetus käsittää opetuksen vuosiluokille 1 - 9 ja se on tarkoitettu 7 - 16 -vuotiaille.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Perusopetuksen tavoitteena on monipuolisen ja laaja-alaisen yleissivistyksen antaminen lapsille ja nuorille uusia toimintatapoja, opetusmateriaaleja ja oppimisympäristöä hyödyntäen sekä tukea ja edistää heidän kasvua ja kehitystä. Päämääränä on, että jokainen oppivelvollisuuden suorittanut nuori saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen. Tiedon ja osaamisen rinnalla opetus- ja kasvatustehtävä edistää kasvavan lapsen ja nuoren elämänhallintaa ja vuorovaikutustaitoja sekä arvopohjan ja tunne-elämän kehittymistä sekä syrjäytymisen ehkäisyä sekä kasvattaa ottamaan vastuun ympäristöstään kansainvälistyvässä maailmassa. Palvelu sisältää perusopetuksen ja oppilashuollon sekä kasvatuskumppanuuden huoltajien kanssa.

Perusopetus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	290 055	150 300	158 000	5,12 %	159 580	160 378
Toimintakulut	-4 493 946	-4 510 100	-4 757 900	5,49 %	-4 819 622	-4 843 718
Toimintakate (Netto)	-4 203 891	-4 359 800	-4 599 900	5,51 %	-4 660 042	-4 683 340
Poistot ja arvonalentumiset	-60 809	-78 000	-110 810	42,06 %	-110 810	-110 810
Tilikauden tulos	-4 264 700	-4 437 800	-4 710 710	6,15 %	-4 770 852	-4 794 150

Muut kasvatus- ja opetuspalvelut

Palvelu luo edellytykset kuntalaisten osallistumiselle vapaan sivistystyön palveluihin.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Palvelu sisältää ostopalvelujen ja kuntaosuuksien korvaukset Lahden kaupungin hallinnoimalle Wellamo-opistolle, yliopistokeskuksen Kärkölän kuntaosuuden sekä musiikkiopetusta järjestäville tahoille (Lahden konservatorio, Lahden musiikkiopisto, Riihimäen musiikkiopisto) maksettavat korvaukset.

Muut kasvatus- ja opetuspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintakulut	-35 391	-31 900	-35 800	12,23 %	-36 158	-36 339
Toimintakate (Netto)	-35 391	-31 900	-35 800	12,23 %	-36 158	-36 339
Poistot ja arvonalentumiset	0	-4 000	0	-100,00 %	0	0
Tilikauden tulos	-35 391	-35 900	-35 800	-0,28 %	-36 158	-36 339

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelut vastuualue sisältää kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Palveluja järjestettäessä otetaan huomioon keskeisesti kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulma. Kunnanhallitus perusti 30.8.2021 Huovila-, kulttuuri- ja liikuntatoimikunnat tukemaan hyvinvointipalveluihin liittyvää kunnan henkilöstöorganisaation toteuttamaa kehittämis- ja valmistelutyötä.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Hyvinvointipalvelut tulevat tavoittelemaan tuottojen kasvattamista Huovilan puiston ja uimahallin palveluissa suunnitteluvuosina. Hyvinvointipalvelut tulevat hyödyntämään uusia tiloja ja myös Opintien tiloja kuntalaisten laajan hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Hyvinvointipalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	58 440	155 700	228 300	46,63 %	214 423	215 495
Toimintakulut	-1 109 021	-1 371 940	-1 486 278	8,33 %	-1 530 286	-1 537 938
Toimintakate (Netto)	-1 050 581	-1 216 240	-1 257 978	3,43 %	-1 315 863	-1 322 442
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-8 350	0,00 %	-8 350	-8 350
Tilikauden tulos	-1 050 581	-1 216 240	-1 266 328	4,12 %	-1 324 213	-1 330 792

Kirjastopalvelut

Kirjaston tehtävä on vastata ensisijaisesti kärköläläisten tiedon, itsensä kehittämisen ja virkistymisen tarpeisiin kehittämällä kirjastoa monipuolisena ja kaikkien tavoitettavissa olevana palveluverkostona.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Palvelut tuotetaan yhdessä Hollolan kunnan kanssa. Kirjastopalveluissa työskentelee päätoiminen ja osa- aikainen kirjastovirkailija. Hollolan kirjaston osana Kärkölän kirjasto on mukana seudullisen kirjastoyhteistyön kehittämisessä. Tähän liittyy myös työyhteisön osaaminen, uudistuminen ja koulutus. Palvelujen kustannustehokkuus nähdään osana talouden ja resurssien hallintaa.

Kirjastopalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	2 927	2 000	2 000	0,00 %	2 020	2 030
Toimintakulut	-211 761	-202 950	-204 368	0,70 %	-208 438	-209 477
Toimintakate (Netto)	-208 834	-200 950	-202 368	0,71 %	-206 418	-207 447
Tilikauden tulos	-208 834	-200 950	-202 368	0,71 %	-206 418	-207 447

Kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kulttuuripalvelut tukee kunnassa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa, vaalii kotiseutuperinnettä ja järjestää kulttuuritapahtumia yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Kirjastopalvelut ovat keskeisiä kulttuuripalveluja.

Huovilan puistolla on merkittävä asema Kärkölen kulttuuritoimessa ja matkailukohteena. Puistossa järjestetään kesäisin erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä kaikenikäisille. Kesäkuun toisena sunnuntaina vietetään Kärkölä-päivää ja syyskuun viimeisenä perjantaina on Valon ja musiikin ilta. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla on vastuu tapahtumien järjestämisessä. Kolmas sektori ja vapaaehtoiset kuntalaiset ovat aktiivisesti mukana tapahtumien ideoinnissa.

Kulttuuriavustukset yhdistyksille jakaa Sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Se päättää myös vuosittain kunnan kulttuuripalkinnon saajasta.

Kulttuuripalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	269	0	18 000	0,00 %	18 180	18 271
Toimintakulut	-38 223	-47 270	-55 650	17,73 %	-47 737	-47 967
Toimintakate (Netto)	-37 954	-47 270	-37 650	-20,35 %	-29 557	-29 696
Tilikauden tulos	-37 954	-47 270	-37 650	-20,35 %	-29 557	-29 696

Nuorisopalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Nuorisopalvelujen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Tavoitteina ovat monipuoliset ennaltaehkäisevät nuorisotyön muodot, nuorisotakuun edistäminen sekä nuorten osallisuuden vahvistaminen. Nuorisopalvelut järjestävät muun muassa avointa nuorisotalotoimintaa Järvelän Nuokulla, loma-aikojen toiminnan suunnittelua ja toteutusta, erilaisia retkiä, leirejä ja tapahtumia, pienryhmätoimintaa, koulunuorisotyötä, Nuorisovaltuuston toimintaa sekä pääasiallisesti valtionavustuksen turvin toteutettavaa etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa. Etsivä nuorisotyö tarjoaa neuvontaa ja ohjausta 15 - 29 -vuotiaille kärköläisille nuorille. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämännhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista ja maksutonta ja se perustuu nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Työpajatoiminta

Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen ja suorittaa koulutus loppuun sekä päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Tarkoituksena on parantaa nuoren elämännhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan henkilökohtaisen valmennussuunnitelman mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta jakaa nuorisojärjestöjen avustukset.

Työpajatoiminnan toiminta-ajatuksena on toteuttaa nuorten työpajatoimintaa seinättömän työpajamallin mukaisesti ja tarjota nuorenyhteiskuntaan sijoittumista tukevaa ja voimavaroja vahvistavaa toimintaa yksilöllisesti ja tarvelähtöisesti. Toiminta vastaa tavoitteiltaan pitkälti etsivän nuorisotyön tavoitteita.

Keskeisenä tehtävänä työpajatoiminnassa on saada kaikki tukea tarvitsevat kärköläiset nuoret tarvittavien tukitoimien piiriin. Tavoitteena on kehittää menetelmiä, jotka tukevat nuorten elämäntaitoja, sosiaalista vahvistumista, toiminta- ja työkykyä sekä ennaltaehkäistä nuorten päihde- ja huumeaineiden käyttöä ja epäsosiaalista käyttäytymistä.

Toiminnan sisältö mitoitetaan yksilöllisesti jokaisen nuoren työ- ja toimintakyvyn mukaisesti. Vaihtelevien tarpeiden vuoksi toiminta vaihtelee sisällöltään työtaitojen kartuttamisesta päivärytmin ja elämännhallinnallisten taitojen opetteluun. Työpajan ensisijainen kohderyhmä on nuoret, mutta työpajalle voi työllisyshoidon kautta työllistyä myös palkkatuella avustaviin ohjaustehtäviin iästä riippumatta. Työpajalta on mahdollista myydä palvelua kuntalaisille (pieniä korjaus- tai pihatöitä tms.), mutta tämä on riippuvainen asiakkaiden voimavaroista.

Työpajan toimintaan on saatu avustusta Etelä-Suomen aluehallintovirastolta. Uusi hankekausi käynnistyi 1.8.2022 ja käynnissä olevalle kaudelle saatiin avustusta 35 000 euroa.

Työpajan kaikissa toiminnoissa huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet, ja sen vuoksi pajan suurin menoerä on henkilöstökulut ja toimitilan vuokratustannukset. Muut toiminnasta aiheutuvat kulut ovat hyvin maltillisia. Työpaja on tavoittanut nuoria, ja ajoittain toimintaan on ollut jopa jonoa.

Nuorisopalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	3 388	47 700	92 500	93,92 %	93 425	93 892
Toimintakulut	-172 996	-230 260	-306 350	33,05 %	-345 011	-346 747
Toimintakate (Netto)	-169 608	-182 560	-213 850	17,14 %	-251 586	-252 855
Tilikauden tulos	-169 608	-182 560	-213 850	17,14 %	-251 586	-252 855

Liikuntapalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Liikuntapalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä kansalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kolmannen sektorin toimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon erityisryhmät. Liikuntapalveluksessa työskentelee neljä työntekijää. He työskentelevät uimahallilla (2), liikuntahankekoordinaattorina ja osa-aikaisena liikuntaneuvojana.

Liikuntapaikkojen ylläpidon kustannukset sisältyvät talousarvioon. Sivistus- ja hyvinvointilautakunta on vastannut hallintosäännön mukaisesti 1.6.2017 alkaen liikuntapalveluista, mutta tekninen toimen vastuualueella on tuottaa sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tilauksen mukaan liikuntapaikkojen ylläpito ja kunnostaminen.

Erityisenä painopistealueena on terveystoiminta. Sitä järjestävät liikuntahankekoordinaattori ja liikuntaneuvoja. Terveystoiminnan tavoitteena on vähentää terveydenhuoltomenoja. Sen avulla asiakasta pyritään vastuuttamaan enemmän omasta terveydentilastaan. Tulevaisuuden uhkakuvana on esimerkiksi 2- tyypin diabeteksen lisääntyminen. Se on elintapasairaus, joka aiheuttaa yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia ja on ehkäistävissä elämäntapaa muuttamalla.

Kuntalaisten aktiivisuutta liikkumiseen tai liikunnanjärjestämiseen palkitaan vuosittain Kunnon kuntalainen -palkinnolla, ja lisäksi palkitaan vuosittain menestyneitä urheilijoita. Sivistus- ja hyvinvointilautakunta jakaa liikuntaseurojen avustukset.

Liikuntapalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	51 855	106 000	115 800	9,25 %	100 798	101 302
Toimintakulut	-686 040	-891 460	-919 910	3,19 %	-929 101	-933 746
Toimintakate (Netto)	-634 185	-785 460	-804 110	2,37 %	-828 303	-832 444
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-8 350	0,00 %	-8 350	-8 350
Tilikauden tulos	-634 185	-785 460	-812 460	3,44 %	-836 653	-840 794

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta on viranomaislautakunta, joka toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena. Vastuualueittain tehtävät jakaantuvat rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen lakisääteisten lupa- ja valvontatehtävien lisäksi lautakunta toimii kunnan määräämänä viranomaisena maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa poikkeamislupa- ja rakennusluvan erityisten edellytysten arvioinnissa suunnittelutarvealueella.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvoosille

Ympäristölautakunnalle on annettu ohjeeksi (KH 2022 § 117) kehittää lupahallinnon ohjeita ja palveluprosesseja (ml. rakennusohjeen päivittäminen ja sähköinen asiointin kehittäminen).

Ympäristölautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	112 854	64 000	50 000	-21,88 %	50 500	50 752
Toimintakulut	-184 605	-236 030	-243 110	3,00 %	-276 246	-277 647
Toimintakate (Netto)	-71 751	-172 030	-193 110	12,25 %	-225 746	-226 894
Tilikauden tulos	-71 751	-172 030	-193 110	12,25 %	-225 746	-226 894

Valtuustotason sitovat tavoitteet

Ei sitovana -tavoitteena on osallistuminen usean kunnan yhteisen ilmastokoordinaattorin kustannuksiin, mikäli hanke toteutuu. Mukana olisivat Asikkala, Hollola, Iitti, Kärkölä, Padasjoki ja Sysmä. Kustannusjako on suunniteltu asukasluokerusteisesti ja Kärkölän osuus on alustavasti n. 5000 euroa.

Strategiaohjaus	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Vastuu
Digitalisaation edistäminen	Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun sähköisen asiointin käyttöönotto vuoden 2023 aikana.	Käyttöönottoaste	Ympäristösihteeri, Rakennustarkastaja, Asianhallintapäällikkö
Elinympäristöstä huolehtiminen	Ympäristökatselmus	Katselmusten määrä	Ympäristösihteeri, Rakennustarkastaja

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojeluun kuuluvat kunnan lakisääteiset ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävät.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristöluvut, maa-ainesluvut, erilaiset ympäristönsuojelun ilmoitukset ja rekisteröinnit ja niiden valvonta. Ympäristönsuojelun tehtäviä ovat lisäksi vesilain, vesihuoltolain ja jätelain valvonta, kunnan luonnonsuojelutehtävät ja ympäristönsuojelun yleinen kehittäminen ja edistäminen.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Ympäristölautakunnalle on annettu ohjeeksi (KH 2022 § 117) kehittää lupahallinnon ohjeita ja palveluprosesseja. Ympäristönsuojelun osalta se tarkoittaa sähköisen asiointin kehittämistä.

Ympäristönsuojelu	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	29 394	34 000	20 000	-41,18 %	20 200	20 301
Toimintakulut	-129 533	-120 320	-115 200	-4,26 %	-153 588	-154 368
Toimintakate (Netto)	-100 139	-86 320	-95 200	10,29 %	-133 388	-134 067
Tilikauden tulos	-100 139	-86 320	-95 200	10,29 %	-133 388	-134 067

Rakennustarkastus

Rakennusvalvonnan vastuualue tuottaa kunnan lakisääteiset rakennuslupa- ja valvontatehtävät.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Rakennusvalvonta valvoo rakentamisesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista sekä huolehtii myös kaavoituksen toteutumisesta lupia myöntäessään ja se luo edellytyksiä hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Rakennusvalvonnassa neuvotaan ja ohjataan rakentamiseen liittyvissä asioissa.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Ympäristölautakunnalle on annettu ohjeeksi (KH 2022 § 117) kehittää lupahallinnon ohjeita ja palveluprosesseja. Rakennusvalvonnan osalta se tarkoittaa rakennusjärjestyksen ajantasaistamista, mikä työ on jo aloitettu ja lisäksi sähköisen asioinnin kehittämistä. Uusi rakentamislaki ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) käyttöönotto kohdistuvat suunnitelmavuosille ja ne edellyttävät muutosten seuraamista ja soveltamista rakennusvalvonnan käytäntöihin.

Rakennustarkastus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	83 459	30 000	30 000	0,00 %	30 300	30 452
Toimintakulut	-55 071	-115 710	-127 910	10,54 %	-122 659	-123 278
Toimintakate (Netto)	28 388	-85 710	-97 910	14,23 %	-92 359	-92 827
Tilikauden tulos	28 388	-85 710	-97 910	14,23 %	-92 359	-92 827

Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta toimii teknisen toimen monijäsenisenä toimielimenä. Toimialan asiat lautakunnalle valmistelee tekninen johtaja.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tekninen lautakunta tuottaa omalla tehtäväalueellaan laadukkaita palveluja tilaajan kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaisesti. Toiminnot ja palvelut tuotetaan laadukkaasti sekä taloudellisesti järkevästi ja asiakkaita tasapuolisesti kohdellen. Palvelutuotannossa pyritään hyödyntämään paikallista yrittäjyyttä sekä paikallisten seurojen palveluja.

Tekninen lautakunta vastaa Kärkölen Veden ja Vuokkoharjun lämpölaitoksen toiminnasta verkostoineen sekä asema-kaava-alueella olevien teiden kunnossapidosta ja rakentamisesta.

Vastaa kunnan kiinteistöjen, viheralueiden sekä ulko- ja liikunta-alueiden kunnossapidosta.

Vastaa siivouspalvelujen tuottamisesta kunnan kiinteistöille ja ruokahuollon palvelujen tuottamisesta kouluille ja päiväkodille.

Laadituttaa yllä mainittuihin tehtäviin liittyviä suunnitelmia sekä vastaa käytännön maankäytön suunnittelusta.

Vastaa siitä, että henkilöstö on ammattitaitoista, palvelu- ja yhteistyökykyistä.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Tekninen toimi kehittää toimintojensa energiatehokkuutta saavuttaakseen toiminnassaan säästöjä. Kiinteistökonta arvioidaan ja siitä tuotetaan kiinteistöstrategia, jonka tavoitteena on laadukas ja taloudellisesti järkevä kiinteistöjen ylläpito. Kunnan ulkoalueiden ylläpitoa kehitetään siten, että saadaan toiminnallista ja viihtyisää ympäristöä kaikille asiakkaille. Maankäytön suunnitteluun panostetaan, ja aloitetaan yleiskaavoitusprosessi koko kuntaan.

Tekninen lautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	5 463 472	5 706 285	5 924 650	3,83 %	5 950 566	5 980 319
Toimintakulut	-4 586 504	-4 893 950	-5 174 180	5,73 %	-5 265 084	-5 291 430
Toimintakate (Netto)	876 968	812 335	750 470	-7,62 %	685 482	688 889
Rahoitustuotot ja -kulut	-61 548	-66 250	-66 250	0,00 %	-66 250	-66 250
Poistot ja arvonalentumiset	-1 020 865	-1 312 500	-1 385 590	5,57 %	-1 425 840	-1 426 840
Tilikauden tulos	-205 444	-566 415	-701 370	23,83 %	-806 608	-804 201

Valtuustotason sitovat tavoitteet

Strategiaohjaus	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Vastuu
Kunnan laadukas HR – johtaminen ja sen kehittäminen	<p>Teknisen toimen henkilöstöjohtamisen kehittäminen</p> <p>Teknisessä toimessa kehitetään esimiestyötä, organisaation resursseja, tiimimäisiä toimintatapoja sekä työhyvinvoinnin kehittämistä</p> <p>Organisaatiossa mitataan sairauspoissaoloja ja henkilöstön vaihtuvuutta.</p>	Sairauspoissaolojen lkm/vuodessa sekä henkilöstön vaihtuvuus/vuodessa.	Tekninen johtaja
Laadukkaat palvelut	<p>Kärkölä seuraa tuottamiensa palvelujen laatua ja asiakaslähtöisyyttä</p> <p>Kunta digitalisoi palveluja, palvelukuvauksia, tiedonhallintaa, arkistointia ja prosesseja.</p> <p>Palvelujen laadun ja tehokkuuden parantamisessa keskeinen elementti on palvelujen sähköistäminen.</p>	Järjestelmien digitalisointi	Tekninen johtaja
Terveys- ja turvallisuus	<p>Kiinteistöjen tekninen hallinta</p> <p>Kiinteistöpäällikkö luo rekisterin, jossa on kiinteistöjen kuntoarviot, korjaussuunnitelmat ja sähköiset huoltokirjat</p> <p>Kiinteistöt muodostavat huomattavan osan kunnan omaisuudesta ja luovat edellytykset hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteiden toteutumiseksi.</p>	Rekisterin kattavuus	Kiinteistöpäällikkö
Terveys- ja turvallisuus	<p>Teknisen toimen turvallisuuden kehittämistavoitteet</p> <p>Kunta seuraa turvallisuusaloitteiden määrää ja parannustoimien toteutusta.</p> <p>Turvallisuuden kehittäminen liittyy olennaisena osana pääosaan teknisen toimen palveluista. Turvallisuusasioiden kehittäminen on ensisijainen</p>	Toteutetut turvallisuusparannukset	Tekninen johtaja

	tärkeää liikenteen, ulkoalueiden ja kiinteistöjen kehittämisessä		
Alueiden, olosuhteiden ja kiinteistöjen kehittäminen	<p>Ulkoalueiden hoito</p> <p>Ulkoalueiden hoidosta laaditaan kattava hoitosuunnitelma.</p> <p>Ulkoalueiden hoito kattaa puistoalueet, liikuntapaikat, kaavatiet jne.</p>	Hoitosuunnitelman valmiusaste	Tekninen johtaja
Laadukkaat palvelut	<p>Siivous- ja ruokahuollon laatu</p> <p>Kunta seuraa siivous- ja ruokahuollon asiakastytyväisyyttä.</p> <p>Siivous- ja ruokahuolto on keskeinen kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttava palvelu</p>	Asiakastytyväisyyskysely vuonna 2022	Palveluesimies
Alueiden, olosuhteiden ja kiinteistöjen kehittäminen	<p>Kärkölen veden kehittäminen</p> <p>Kunta aloittaa jätevesiratkaisun rakentamisen.</p> <p>Kärkölen veden toiminnan kehittämisessä keskeinen hanke on siirtoviemärilinjan rakentaminen Järvelästä Hollolan Herjalaan. Lisäksi järjestelmien automatisointi ja verkoston vuotovesien hallinta ovat tavoitteena</p>	Rakentamisen aloitusajankohta	Tekninen johtaja

Tekninen suunnittelu

Tulosalue sisältää teknisen lautakunnan, hallinnon ja suunnittelun.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Teknisen toimen ja suunnittelun toimintaperiaate on luoda kestävän kehityksen periaatteita kunnioittaen kuntalaisille vaihtoehtoisia malleja asumiseen ja yrittämiseen sekä tarjota monipuolista tonttitarjontaa.

Asemakaavoitus, kiinteistöjen ja kunnallistekniikan suunnittelu tehdään asukkaiden ja asiakkaiden tarpeisiin ja toiveisiin nojautuen huomioimalla suunnittelun edellyttämä vuorovaikutus henkilöstön ja viranomaistahojen kanssa. Vuorovaikutuksessa hyödynnetään asukastilaisuuksia ja Otakantaa.fi-palvelua.

Teknisessä suunnittelussa on varattu määräraha ja resurssi vuoden 2022 kaavoitusohjelman toteuttamiseksi.

Teknisen toimen johtava viranhaltija on tekninen johtaja.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Käynnistetään yleiskaavaprosessi koko kunnan elinvoimaisuuden ja kehittymisen takaamiseksi.

Tekninen suunnittelu	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	3 197	1 000	0	-100,00 %	0	0
Toimintakulut	-218 817	-323 610	-334 800	3,46 %	-321 867	-323 465
Toimintakate (Netto)	-215 620	-322 610	-334 800	3,78 %	-321 867	-323 465
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-2 500	0,00 %	-2 500	-2 500
Tilikauden tulos	-215 620	-322 610	-337 300	4,55 %	-324 367	-325 965

Kiinteistöt

Tulosalue sisältää rakennetut kiinteistöt, liikuntapaikat, Huovilan puiston, yleiset alueet ja kaava-alueilla sijaitsevat puistot, sekä matonpesupaikan hoitamisen.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kiinteistöpalvelujen tehtävä on huolehtia kunnan kiinteistöomaisuuden kunnosta oikein mitoitetuilla ja oikea-aikaisilla korjauksilla sekä huolehtia siitä, että tilojen käyttäjillä on päivittäin käytössään terveelliset ja turvalliset toimintatilat.

Rakennuksia kunnan eri toimialojen käytössä on käyttötarkoituksen mukaan laskentatavasta riippuen 28 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu kerrosala on noin 30 400 kem². Rakennuksista neljä on vuokrattu Kuntala Oy:ltä. Kaksi rakennusta on leasing-sopimuksella vuokrattu Danske Bankilta.

Rakennukset:

- Kunnanvirasto
- Järvelätalo
- Nuorisotalo
- Vanha kirjasto
- Tekninen varikko
- Urheilutalo
- Opintien koulu
- Vuokkoharjun päiväkot
- Vuokkoharjun koulu
- Yhtenäiskoulu, Keltasiipi
- Yhtenäiskoulu, Punasiipi
- Nerolan palvelukoti
- Kantamo, vanhainkoti
- Lepola
- Ilppola-koti
- Huovilan asunto
- Terveysasema
- Liikuntahalli
- Uimahalli
- Huovilan asunto – Huovilan lato – Huovilan huoltorakennukset

Liikuntapaikkojen turvallisen käytön takaavaa kunnossapitoa kohdennetaan erityisesti käyttäjien toivomiin ajankoh-
tiin.

Uusia harrastuspaikkoja toteutetaan vain harkiten. Nykyisten harrastuspaikkojen sijaintia ja käyttöasteita mietitään
siten, että saadaan toimiva harrastuspaikkojen verkosto.

Kärkölän kunnan leikki- ja ulkoliikuntapaikkoja ylläpidetään ja rakennetaan hyväksytyin verkostotarkastelun mukai-
sesti.

Kiinteistötoimen kuluihin on huomioitu kiinteistöjen leasing-vuokria 145 000 euroa.

Kiinteistötoimen palveluksessa on kiinteistöpäällikkö ja 2 kiinteistöhoitajaa.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Tehdään koko kunnan kiinteistöä koskeva kiinteistöstrategia vuonna 2023. Kiinteistöstrategian tavoitteena on taloudellinen ja aikataulutettu kiinteistöjen kehitys-, korjaus- ja investointisuunnittelu siten, että kunnalla on käytettävään riittävä määrä hyvin hoidettuja ja toimivia kiinteistöjä.

Kiinteistöt	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	3 385 355	3 567 385	3 596 290	0,81 %	3 622 153	3 640 264
Toimintakulut	-2 166 634	-2 400 740	-2 343 380	-2,39 %	-2 429 198	-2 441 365
Toimintakate (Netto)	1 218 721	1 166 645	1 252 910	7,39 %	1 192 955	1 198 899
Poistot ja arvonalentumiset	-423 037	-670 930	-771 650	15,01 %	-789 650	-790 650
Tilikauden tulos	795 684	495 715	481 260	-2,92 %	403 305	408 249

Liikenneväylät

Tulosalue sisältää kadut sekä muut tiet sekä alueet.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Toiminnan tavoitteena on pitää kunnan kunnossapitovastuun mukaiset katu- ja tiealueet ympärivuotisesti turvallisissa ja hoidetussa kunnossa.

Huomio pyritään erityisesti kohdentamaan jalankulku- ja pyöräteiden valaistukseen ja talvikunnossapitoon.

Katuja ja teitä on 40 km, joista noin 95 % on päällystettyjä. Toimintakulut sisältävät avustuksen yksityisteiden kunnossapitoon.

Katujen ja teiden kunnossapidosta vastaa kunnan toimesta kaksi vakituista ulkoalueyöntekijää sekä yhdyskuntateknii-
kan insinööri puolen työntekijän työpanoksella. Lisäksi talvikunnossapidosta huolehtii tarjouskilpailutuksessa valituksi
tulleet urakoitsijat sekä kunnan omat ulkoalueiden työntekijät.

Tekninen lautakunta jakaa talousarviossa päätetyn yksityistieavustuksen.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Rakennetaan paikkatietoon perustuvaa omaisuusrekisteriä toiminnansuunnittelun ohjaamiseksi ja kunnallistekniikan omaisuuden kehittämiseksi. Rekisteriä rakennetaan ArcGis-ohjelmistolla.

Liikenneväylät	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintakulut	-360 934	-303 020	-383 860	26,68 %	-387 690	-389 635
Toimintakate (Netto)	-360 934	-303 020	-383 860	26,68 %	-387 690	-389 635
Poistot ja arvonalentumiset	-228 239	-240 330	-228 720	-4,83 %	-228 720	-228 720
Tilikauden tulos	-589 173	-543 350	-612 580	12,74 %	-616 410	-618 355

Kärkölen Vesi

Kärkölen Vesi on kunnan muusta toiminnasta kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kärkölen Vedellä on noin 3 295 asukasta asiakkaina talousvesipuolella ja 2 535 asukasta jätevesipuolella. Asiakkaina on kotitalouksia, paikallista teollisuutta ja muuta palvelutoimintaa.

Vesilaitoksella käsitellään ja pumpataan verkostoon puhdasta pohjavettä 244 584 m³. Jätevettä vastaanotetaan puhdistamolle 268 747 m³. Uuden siirtoviemärilinjan rakentaminen Kärkölestä Hollolan Herralaan aloitetaan vuoden 2023 aikana.

Juomaveden kulutuksessa ei arvioida tulevan suuria muutoksia. Vuotovesien kartoitustyötä jatketaan vuoden 2023 aikana.

Vesilaitoksen toimintaa ohjaa pyrkimys hyvään asiakaspalveluun ja asiakastytyväisyyteen sekä tarve turvata toiminta-alueella asuvien kuntalaisten perusoikeuksiin kuuluva häiriötön puhtaan juomaveden saanti kaikissa tilanteissa.

Kärkölen Veden teknisestä toiminnasta huolehtii kaksi ja puoli työntekijää.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kehitetään vesilaitoksen toimintaa siten, että taataan nykyisille ja tuleville asiakkaille laadukas vesihuolto. Vesilaitoksen toiminta-alueen potentiaaliset asiakkaat selvitetään vuoden 2023 aikana, ja heille toimitetaan liittymiskehoitus.

Kärkölen Vesi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	1 037 026	995 000	1 097 000	10,25 %	1 077 670	1 083 058
Toimintakulut	-618 951	-496 880	-675 890	36,03 %	-668 626	-671 970
Toimintakate (Netto)	418 075	498 120	421 110	-15,46 %	409 044	411 088
Rahoitustuotot ja -kulut	-61 548	-66 250	-66 250	0,00 %	-66 250	-66 250
Poistot ja arvonalentumiset	-343 268	-375 240	-361 300	-3,71 %	-383 550	-383 550
Tilikauden tulos	13 259	56 630	-6 440	-111,37 %	-40 756	-38 712

Sisäinen palvelutuotanto

Tulosalue sisältää konekeskuksen, lämpölaitoksen sekä siivous- ja ruokahuollon.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Konekeskus

Konekeskuksen kalustoa pyritään käyttämään tehokkaasti ja kaluston huolto ja uusiminen tehdään suunnitelmallisesti. Kalustoa on uusittu ja käyttöastetta pyritään pitämään tehokkaana.

Vuokkojarjun lämpölaitos

Lämpölaitoksesta toimitetaan lämpöä käyttäjille riittävästi ja laitoksen oikealla käytöllä ja huolloilla varmistetaan häiriötön ja ympäristöystävällinen lämmöntuotanto.

Ruokapalvelut

Kärkölen kunnan ruokapalveluja tuotetaan Kärkölen yhtenäiskoulun keittiössä (kouluravintola Apila). Lounaita valmistetaan yhteensä noin 573 ja lisäksi aamu- ja välipalat varhaiskasvatukseen. Kaikki ateriat yhteen laskettuna noin 797 aterialla päivässä. Vuokkojarjun päiväkodin tiloissa toimii jakelukeittiö, missä työskentelee kaksi henkilöä, joista toinen on osa-aikainen. Vuoden 2023 tuotannoksi on arvioitu noin 139 580 suoritetta (1 suorite = lounaat ja muut ateriat lounaiksi muutettuna).

Toiminnan lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ruokapalveluja koulujen oppilaille, päiväkotilapsille, henkilöstölle, sekä myös ylijäämä ruoan myyntinä eläkeläisille. Noudatamme ravitsemussuosituksia. Pyrimme kasvattamaan tasaisesti kotimaisten ja lähellä tuotettujen raaka-aineiden osuutta ruokalistasuunnittelun avulla. Tarjoamme ruokaa asiakaslähtöisesti ja edistämme terveellistä ruokakulttuuria mm. tarjoamalla kasvisvaihtoehdon kaikille koululaisille.

Ruokapalvelun kustannuksista noin puolet on henkilöstökuluja. Elintarvikkeiden osuus on noin 35 % ja sisäiset vuokrat vievät noin 12 %.

Ruokahuolto työllistää 8 työntekijää, joista kaksi on osa-aikaista. Palvelupäällikön työajasta noin puolet kuluu ruokapalvelun tehtävissä.

Tavoitteenamme terveellinen, maukas ja kustannustehokas koulu- ja päiväkotiruoka sekä kotimaisuusaste elintarvikkeissa 75 - 80 %.

Poistetaan tarjottimet käytöstä.

Mittarina asiakastytyytyväisyyskysely Happy or Not analytics- työkalulla sekä elintarvikkeiden hankintalistaukset reseptiohjelmaan.

Siivouspalvelut

Siivottavaa pinta-alaa on noin 16400 m². Siivottavia kohteita ovat koulukiinteistöt, uimahalli, päiväkotit, paloasema, teknisen tilat (varikko ja vesilaitos), eläinlääkäriasema, kirjasto, nuorisotalo ja Kunnanvirasto sekä liikuntahalli.

Puhtaanapitotyötä tekee 10 työntekijää, joista yksi toimii siivouksen esihenkilönä. Yksi työntekijä toimii osa-aikaisena. Tarvittaessa lisäpalvelua ostetaan yksityisiltä toimijoilta. Palvelupäällikön työpanoksesta lasketaan puolet siivouspalveluun.

Siivouspalvelun kustannuksista suurin osa eli 90 % muodostuu henkilöstökuluista. Aineisiin ja tarvikkeisiin menee noin 4 %.

Tavoitteenamme on turvalliset, puhtaat tilat. Mittarina asiakastytyväisyyskyselyt vuosittain.

Keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset suunnitteluvuosille

Kehitetään asiakaspalautejärjestelmää, jotta saadaan paremmin asiakkailta ajankohtaista palautetta.

Sisäinen palvelutuotanto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muut. %	SV 2024	SV 2025
Toimintatulot	1 037 893	1 142 900	1 231 360	7,74 %	1 250 744	1 256 997
Toimintakulut	-1 221 167	-1 369 700	-1 436 250	4,86 %	-1 457 703	-1 464 996
Toimintakate (Netto)	-183 274	-226 800	-204 890	-9,66 %	-206 959	-207 999
Poistot ja arvonalentumiset	-26 321	-26 000	-21 420	-17,62 %	-21 420	-21 420
Tilikauden tulos	-209 595	-252 800	-226 310	-10,48 %	-228 379	-229 419

5. Tuloslaskelma

	TP 2021	TA+MUUT. 2022	TA 2023	Ero%	SV 2024	SV 2025
MYYNTITUOTOT	2 527 229	2 457 710	2 741 690	11,6	2 680 227	2 693 628
MAKSUTUOTOT	273 613	289 700	247 500	-14,6	233 815	234 984
TUET JA AVUSTUKSET	429 451	333 800	267 980	-19,7	270 660	272 013
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 163 602	3 395 025	3 415 510	0,6	3 434 515	3 451 688
TOIMINTATUOTOT	6 393 894	6 476 235	6 672 680	3,0	6 619 217	6 652 313
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-6 601 586	-6 927 840	-7 154 113	3,3	-7 316 094	-7 352 719
PALKAT JA PALKKIOT	-5 122 736	-5 380 167	-5 788 120	7,6	-5 922 105	-5 951 715
HENKILÖSIVUKULUT	-1 478 850	-1 547 673	-1 365 993	-11,7	-1 393 989	-1 401 004
ELÄKEKULUT	-1 306 088	-1 346 311	-1 153 685	-14,3	-1 176 881	-1 182 761
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-172 761	-201 362	-212 308	5,4	-217 108	-218 243
PALVELUJEN OSTOT	-19 193 976	-20 371 063	-4 135 320	-79,7	-4 215 669	-4 236 748
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 643 425	-1 470 070	-1 665 190	13,3	-1 701 032	-1 709 537
AVUSTUKSET	-609 704	-536 500	-508 356	-5,2	-513 440	-516 007
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 695 301	-3 216 565	-3 049 657	-5,2	-3 090 477	-3 105 929
TOIMINTAKULUT	-30 743 992	-32 522 038	-16 512 636	-49,2	-16 836 711	-16 920 940
TOIMINTAKATE	-24 350 098	-26 045 803	-9 839 956	-62,2	-10 217 494	-10 268 627
VEROTULOT	16 957 379	17 259 000	9 740 000	-43,6	9 244 000	9 439 000
VALTIONOSUUDET	8 738 095	9 237 905	1 395 930	-84,9	1 576 000	1 683 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	28 003	0	28 000		28 000	28 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	178 347	175 650	175 750	0,1	170 000	170 000
KORKOKULUT	-23 406	-30 000	-30 000	0,0	-35 000	-40 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-89 402	-74 100	-74 100	0,0	-74 100	-74 100
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	93 543	71 550	99 650	39,3	88 900	83 900
VUOSIKATE	1 438 919	522 652	1 395 624	167,0	691 406	937 273
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-1 081 674	-1 394 500	-1 504 750	7,9	-1 545 000	-1 546 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 081 674	-1 394 500	-1 504 750	7,9	-1 545 000	-1 546 000
TILIKAUDEN TULOS	357 246	-871 848	-109 126	-87,5	-853 594	-608 727
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	357 246	-871 848	-109 126	-87,5	-853 594	-608 727
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0	0	0		0	0

6. Investointiosa

RAKENTAMISOHJELMA 2023 sekä suunnitelmavuodet 2024 - 2027						
	1 000 €	2023	2024	2025	2026	2027
Kunnanhallitus						
Maanosto		10	10	10	10	10
Osakkeiden osto						
Maanmyynti		10	10	10	10	10
Kunnanhallitus, menot yhteensä		10	10	10	10	10
Kunnanhallitus, tulot yhteensä		10	10	10	10	10
Kiinteistöt						
Jätekatosten ja astioiden uudelleen mitoitus		25				
Urheilukentän peruskorjaus		0		350		
Keskuspuiston suunnittelu ja kunnostaminen		25	25	25	25	25
Monitoimikaukalo		100				
Kiinteistöjen korjauksia (pitkätähtäimen suunnitelma)		340	340	100	100	100
Huovilan puiston lampien kunnostus		10				
Leikkialueiden kunnostus		20	20			
Kiinteistöt, menot yhteensä		520	385	475	125	125
Kiinteistöt, tulot yhteensä						
Liikenneväylät						
Liikenneväylien päällystys		70	70	70	70	70
Katujen liikennemerkkit ja katumaalaukset		15	15	15	15	15
Uimarannan wc-tilat		5				
Valkjärven uimarannan laiturin uusiminen		5				
Liikenneväylien valaistus		40	40	40	40	40
Kaavoitustyö		70	70	70		
Lähdeojantien ja Tolkonkujan katurakenteet		100	50			
Kaavateiden rakentaminen ja korjaus sekä liikenneturvallisuustoimet		35	35	35	35	35
Valkjärven alueen kaavan valmistelu		10				
Virkatien pysäköintialue		20				
Liikenneväylät, menot yhteensä		370	280	230	160	160
Liikenneväylät, tulot yhteensä						
Kärkölän Vesi						
Lähdeojantien ja Tolkonkujan vesihuolto		50	50			
Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus		50	50	50	50	50
Vesi- ja viemäri liittymien rakentaminen		30	30	30	30	30
Siirtoviemärin rakentaminen		6 000	900			
Jätevesipumppaamoiden saneeraus		25				
Vuokkoharjun paineenkorotusasema		20				
Vedenottamoiden automaatio ja valvonnan saneeraus		60	60	60		
Kukonmäen ylävesisäiliön suunnittelu ja korjaus		20			350	
Vuotovesiselvityksen ja korjaustoimien jatkaminen		80	80	80	80	80
Kärkölän Vesi, menot yhteensä		6 335	1 170	220	510	160
Kärkölän Vesi, tulot yhteensä						
Sisäinen palvelutoiminta						

Sisäinen palvelutoiminta, menot yhteensä					
Investointimenot yhteensä	7 235	1 845	935	805	455
Investointitulot yhteensä	10	10	10	10	10
Nettomenot yhteensä	7 225	1 835	925	795	445

Investointien perustelut

Kunnanhallitus edellyttää, että investointiosassa esitetyille kohteille tehdään hyväksytyt toteutussuunnitelmat ennen investoinnin aloittamista ja suunnitelman hyväksyy toimialajohtaja.

Jätekatosten ja astioiden uudelleen mitoitus

- Kärkölen kunnan kiinteistöjen jätehuollon järjestämiseksi jätelain edellyttämällä tavalla on kiinteistölle rakennettava lukittavia ja laajempia jätekatoksia 2 kpl. Jätekatoksia on laajennettava, sillä kiinteistöiltä on kerättävä vuoden 2023 heinäkuusta lähtien bio- ja pakkausjätteet sekä metallijätteet.

Keskuspuiston suunnittelu ja kunnostaminen

- Keskuspuiston toteuttaminen hyväksytyin puistosuunnitelman mukaan vuosina 2023 - 2026.

Monitoimikaukalo

- Monitoimikaukalon rakentaminen valmiiksi vuonna 2023. Työ on käynnistetty lisämäärärahan puitteissa vuoden 2022 aikana. Monitoimikaukalo rakennetaan liikuntahallin parkkipaikalle. Monitoimikaukalo mahdollistaa monipuolisen liikunnan harrastus ja välitunti käytön sekä parantaa talviliikunnan mahdollisuuksia.

Kiinteistöjen korjauksia (pitkántähtäimen suunnitelma)

- Kiireellisiä korjauksia tehdään kiinteistöjen korjausvelkakohteiden kustannusarvion sekä määrärahojen mukaisesti.
- Tältä momentilta toteutetaan myös mahdollinen korjaussuunnittelu. Kehitetään PTS-suunnittelua kiinteistöjen korjaustarpeiden ennakointia varten.

Huovilan puiston lampien kunnostus

- Jatketaan käynnissä olevaa Huovilan puiston lampien kunnostusta.

Leikkialueiden kunnostus

- Toteutetaan leikkipaikkojen kunnostusta hyväksytyin Kärkölen kunnan leikki- ja ulkoliikuntapaikkojen verkostotarkastelun mukaisesti. Leikkialueet on kokonaisuudessaan kartoitettu ja havainnoitu huonokuntoiset leikkilaitteet. Leikkilaitteita tulee uusia ja turvahiekkaa lisätä keinujen leikkilaitteiden alle. Erittäin huonokuntoiset leikkilaitteet poistetaan käytöstä.

Liikenneväylien päällystäminen

- Huonokuntoisia liikenneväyliä päällystetään kohteiden kiireellisyysjärjestyksessä.

Katujen liikennemerkkit ja katumaalaukset

- Huonokuntoisia liikennemerkkejä ja katumaalauksia uusitaan kohteiden kiireellisyysjärjestyksessä.

Uimarannan wc-tilat

- Uusitaan uimarannan wc-tilat vastaamaan terveystarkastajan edellyttämää tasoa.

Valkjärven uimarannan laiturin uusiminen

- Uusitaan Valkjärven uimarannan laituri.

Liikenneväylien valaistus

- Elohopeahöyryvalaisimia muutetaan LED-valaisimiksi eri liikenneväylillä sekä kehitetään kunnan valaistusta.

Kaavoitustyö

- Aloitetaan Kärkölän kunnan osayleiskaavan kaavoitustyö.

Lähdeojantien ja Tolkonkujan katurakenteet

- Lähdeojantien ja Tolkonkujan katurakenteiden uusiminen hyväksytyt katusuunnitelman mukaisesti.

Kaavateiden rakentaminen ja korjaus sekä liikenneturvallisuustoimet

- Kaavateiden korjauksia eri kohteissa sekä saapuneiden liikenneturvallisuusaloitteiden toteuttaminen.

Valkjärven alueen kaavan valmistelu

- Valkjärven asuntoalueen kaavan valmistelu.

Virkatien pysäköintialue

- Virkatien pysäköintialue rakennetaan vastaamaan kaavamääräystä.

Lähdeojantien ja Tolkonkujan vesihuolto

- Lähdeojantien ja Tolkonkujan vesihuollon uusiminen hyväksytyt katusuunnitelman mukaisesti.

Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus

- Saneerataan saneerausssä olevaa vesi- ja viemäriverkostoa.

Vesi- ja viemäri liittymien rakentaminen

- Liittymiä rakennetaan hyväksytyillä toiminta-alueilla oleviin kiinteistöihin.

Siirtoviemäriin rakentaminen

- Siirtoviemäriin rakentaminen aloitetaan vuonna 2023 ja saatetaan käyttökuntoon keväällä 2024.

Jätevedenpumppaamoiden saneeraus

- Toimintavarmuuden parantamiseksi uusitaan suunnitelman mukaisesti vielä yksi pumppaamo 2023, jolloin saneeraustyön on tarkoitus pumppaamoiden osalta valmistua.

Vuokkoharjun paineenkorotusasema

- Vuokkoharjun paineenkorotusaseman rakentaminen vuonna 2023 valmiiksi.

Vedenottamoiden automaatio ja valvonnan saneeraus

- Vedenottamoiden automaation ja valvonnan saneeraus automaatio- ja saneeraussuunnitelman mukaisesti.

Kukonmäen ylävesisäiliön suunnittelu ja korjaus

- Kukonmäen ylävesisäiliö on käyttökänsä päässä ja ylävesisäiliön saneeraussuunnittelu tulee aloittaa vuoden 2023 aikana.

Vuotovesiselvityksen ja korjaustoimien jatkaminen

- Vuotovesiselvitystä jatketaan savukokein kiinteistöillä, joista tiedetään pääsevän mm. kattovesiä viemäriverkostoon. Hulevesien hallinnan kokonaissuunnittelua jatketaan konsultin toimesta.

7. Rahoitusosa

	TP 2021	TA+MUUT. 2022	TA 2023	Ero%	SV 2024	SV 2025
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	1 438 919	522 652	1 395 624	101,5	691 406	937 273
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	660	0	-15 000		0	0
	1 439 580	522 652	1 380 624	101,5	691 406	937 273
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-9 773 166	-6 611 000	-7 235 000	9,4	-1 845 000	-935 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	2 502	10 000	25 000	0,0	10 000	10 000
	-9 770 664	-6 601 000	-7 210 000	9,5	-1 835 000	-925 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 331 084	-6 078 348	-5 829 376	1,5	-1 143 594	12 273
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	102 888	102 000	103 000	1,0 %	103 000	103 000
	102 888	102 000	103 000	1,0 %	103 000	103 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	4 500 000	13 000 000	6 726 376	-48,3 %	2 140 594	984 727
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-1 064 923	-1 079 652	-1 000 000	-7,4 %	-1 100 000	-1 100 000
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	-6 000 000	0			
	3 435 077	5 920 348	5 726 376	-3,3 %	1 040 594	-115 273
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET						
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-47 728	0	0	***	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	28 289	0	0	***	0	0
SAAMISTEN MUUTOS	158 198	0	0	***	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	906 963	0	0	***	0	0
	1 093 449	0	0	***	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	4 583 686	6 022 348	5 829 376	-3,2 %	1 143 594	-12 273
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 747 398	-56 000	0	***	-0	-0

8. Talousarvion sitovuustasot

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto		
	Määrärahat	Tuloarvio
Käyttötalous		
Toimielin		
Keskusvaalilautakunta	5 780	7 000
Tarkastuslautakunta	18 170	
Kunnanhallitus	2 277 655	174 250
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	8 793 741	516 780
Ympäristölautakunta	243 110	50 000
Tekninen lautakunta	5 174 180	5 924 650
Tuloslaskelmaosa		
Verotulot		9 740 000
Valtionosuudet		1 395 930
Korkotulot		28 000
Korkomenot	30 000	
Muut rahoitustulot		175 750
Muut rahoitusmenot	74 100	
Investointiosa		
Vastuualue		
Kunnanhallitus	10 000	10 000
Kiinteistöt	520 000	
Liikenneväylät	370 000	
Kärkölen Vesi	6 335 000	
Rahoitusosa		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäykset		
Antolainauksen vähennykset		103 000
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		6 726 376
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 000 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset		
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0
Talousarvion loppusumma	24 851 736	24 851 736

9. Taloussuunnitelma 2023 – 2025

TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2023-2025					
tulovero%	22,00	22,00	9,36	9,36	9,36
	Tp2021	Tpe2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatuotot	6 394	6 557	6 673	6 620	6 652
Toimintakulut	30 744	33 500	16 513	16 837	16 921
TOIMINTAKATE	-24 350	-26 943	-9 840	-10 217	-10 269
toimintakatteen kasvu%		10,6	-63,5	3,8	0,5
<i>Kunnallisverot</i>	14 745	15 858	7 916	7 477	7 650
<i>Yhteisöverot</i>	1 114	984	633	576	598
<i>Kiinteistöverot</i>	1 098	1 229	1 191	1 191	1 191
Verotulot	16 957	18 071	9 740	9 244	9 439
verotulojen kasvu %		6,6	-46,1	-5,1	2,1
Valtionosuudet	8 738	9 205	1 395	1 576	1 683
		5,3	-84,8	13,0	6,8
Korkotuotot	28	0	28	28	28
Muut rahoitustuotot	178	178	176	170	170
Korkokulut	23	25	30	35	40
Muut rahoituskulut	89	74	74	74	74
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	94	79	100	89	84
	Tp2021	Tpe2022	TA2023	TS2024	TS2025
VUOSIKATE	1 439	412	1 395	692	937
Poistot	1 082	1 317	1 504	1 545	1 546
Satunnaiset erät					
Ylijäämä/alijäämä	357	-905	-109	-853	-609
Kumulatiivinen ylij/alij. 1000 eur	7 227	6 322	6 213	5 360	4 751
Kumulatiivinen ylij/alij. eur/asukas	1 703	1 492	1 481	1 290	1 155
<i>Konserni:</i>					
Kumulatiivinen ylij/alij. 1000 eur	4 957	4 052	3 943	3 090	2 481
Kumulatiivinen ylij/alij. eur/asukas	1 168	956	940	744	603
RAHOITUSLASKELMA	Tp2021	Tpe2022	TA2023	TS2024	TS2025
<i>Tulorahoitus</i>					
<i>Vuosikate</i>	1 439	412	1 395	692	937
<i>Satunnaiset erät</i>					
<i>Tulorahoituksen korjauserät</i>	1	-15	0	0	0
<i>Investoinnit</i>					
<i>Käyttöomaisuusinvestoinnit</i>	-9 756	-3 147	-7 235	-1 845	-935
<i>Rahoitusos. investointimenoihin</i>					
<i>Käyttöomaisuuden myyntitulot</i>	3	15	10	10	10
Varsin. toiminta ja invest. netto	-8 313	-2 735	-5 830	-1 143	12
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>					
<i>Antolainasaamisten lisäykset</i>	0	0			

<i>Antolainasaamisten vähennykset</i>	103	200	103	103	103
<i>Lainakannan muutokset</i>					
<i>Nettolainan otto</i>	4500	3000	5727	1040	-115
<i>Lyhytaikaisten lainojen muutokset</i>	-1 065				
<i>Oman pääoman muutokset</i>	-48				
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	979	0			
<i>Rahoitustoiminta, netto</i>	4 469	3 200	5 830	1 143	-12
	Tp2021	Tpe2022	TA2023	TS2024	TS2025
<i>Lainakanta, 1.000 eur</i>	19 664	22 664	28 391	29 431	29 316
<i>Lainakanta eur /asukas</i>	4 633	5 349	6 769	7 085	7 124